Dzisiaj 8 stron. Cena 20 groszy

Gazeta Bydgoska

KURJER BYDGOSKI

Adres Redakcji i Administracji: Bydgoszcz, Marszałka Focha 39.

Wydawca: Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu. Oddział Bydgoszcz.

Telefony Redakcji: 304 i 1044. Telefon Administracji: 352.

Nr. 268. Bydgoszcz, środa, dnia 19 listopada 1930 r. Rok IX.

Przykład dla całej Polski.

Politycznie uświadomione społeczeństwo ziem zachodnich odparło zwycięsko furjacki atak „sanacji"; obóz narodowy — w porównaniu z wyborami sprzed dwóch lat — podniósł liczbę swoich mandatów w Poznańskiem z 7 do 13, czyli prawie ją podwoił, a na Pomorzu z 4 do 6. To jedna strona medalu. Druga, to ta, że im dalej na wschód państwa, tem więcej „sanacja" wzięła mandatów — w znacznej mierze w warunkach „uproszczonych", bez walki, gdyż listy opozycyjne były tam w całym szeregu okręgów unieważnione, albo wszystkie, albo przynajmniej część z nich; „zwycięstwo" „sanacji" dokonało się tam przeto przedziwnie „gładko".

Mimo owych licznych unieważnień list opozycyjnych w Królestwie, Małopolsce i na kresach wschodnich i mimo wszystkich oszczerstw i oszustw, przekupstw i gwałtów na terenie całego państwa — Blok Bezpartyjny Współpracy z Rządem nie zdobył zapowiadanych przez siebie 300 mandatów, za pomocą których zamierzał samodzielnie, dwoma trzeciemi ogółu mandatów, dokonać zmiany konstytucji. To będzie wykluczone. Głosy posłów narodowców będą decydujące.

Natomiast metody powyższe dały „sanacji" zwykłą większość głosów w Sejmie — zdaje się, że 248 mandatów —, tak, że „sanacja" będzie ponosiła całą odpowiedzialność parlamentarną za panujący system, przedewszystkiem za politykę finansową i gospodarczą. Sytuacja będzie przeto zupełnie jasna. Większość tę będzie B. B. posiadało przynajmniej dopóty, dopóki Sąd Najwyższy na podstawie protestów, nadesłanych z odnośnych okręgów, nie przyjrzy się unieważnieniom list, rozlicznym oszustwom, gwałtom itp.

Obóz narodowy, chociaż miał kilka list unieważnionych, między innemi w tak korzystnym dla siebie okręgu płockim, wychodzi z wyborów z przyrostem przeszło 70 proc. mandatów, będzie miał zamiast 37 mandatów — 64. Klub Narodowy będzie po B. B. najsilniejszym sejmowym klubem poselskim Powaga jego polityczna dozna wzmocnienia znacznym wzrostem siły liczebnej.

Klęskę poniósł w wyborach druzgocącą „centrolew". Pięć stronnictw, wchodzących w jego skład, a mianowicie: P. P. S., „Wyzwolenie", Stronnictwo Chłopskie, „Piast" i Narodowa Partja Robotnicza będą, razem wziąwszy, dysponowały w Sejmie zaledwie 79 mandatami; na każde z tych ugrupowań przypadnie przeto przeciętnie po kilkanaście mandatów.

Chrześcijańska Demokracja będzie miała 14 mandatów.

Zpośród mniejszości narodowych liczba Niemców — co podkreślamy z radością — będzie ograniczona do 5 lub 6; Ukraińców będzie — poza tymi, co zasiądą w BB. — 21; Żydów — poza Żydami z B. B. — 6 czy 7; komunistów — 5.

Od tego ogólnego tła, jak już powiedzieliśmy, odrzynają się wybory na ziemiach zachodnich, w Poznańskiem, na Pomorzu i na Śląsku.

Jaki ma być skład Sejmu?

Warszawa, 17. 11. (PAT.) Według tymczasowych obliczeń na mocy ustalonego w drodze telefonicznej wyniku głosowania we wszystkich okręgach Rzplitej Polskiej skład przyszłego Sejmu będzie następujący:

Nr. listy	Nazwa listy	Ilość mandatów z okręgów	Ilość mandatów z listy państwowej	Razem mandatów
1	Bezp. Blok Współpr. z Rządem	203	45	248
4	**Lista Narodowa**	**54**	**10**	**64**
7	Centrolew . . . . ,	67	12	79
11	Ukraińsko-Białoruski Blok Wyb.	18	3	21
12	Niemcy	5	—	5
14	Blok narodowy żydów w Małop.	4	—	4
17	Blok obrony praw narodowych żydów w Polsce	2	—	2
18	Ogólny żydowski blok gospod.	1	—	1
19	Ch. D.	12	2	14
22	Komuniści	5	—	5
23	Niezależni Socjaliści	1	—	1
	Ogółem	372	72	444

Olbrzymi sukces Listy Narodowej nr. 4 w Wielkopolsce.

Ogółem oddano głosów 304.362 a w roku 1928 131.279, co oznacza przyrost o 178.083 czyli o 132 procent. Frekwencja głosujących bardzo silna. Ubytek głosów „sanacyjnych" w okręgu Poznań-wieś i Szamotuły.

Ogólna cyfra głosów „czwórki" w województwie poznańskiem **wynosi 304 362, co w porównaniu z cyfrą, uzyskaną w r. 1928 (131 279) oznacza przyrost o 173.083 gł., czyli o 132 procent.**

Frekwencja głosujących w woj. poznańskiem była bardzo silna.

W mieście Poznaniu wynosiła ona 80.68 proc. Po raz pierwszy przy wyborach w Poznaniu liczba głosujących przekroczyła (i to poważnie) 100 tysięcy.

W okręgu gnieźnieńskim głosowało 88 proc. uprawnionych.

W okręgu szamotulskim uprawnionych do głosowania było 185.023, głosowało 162.631, ważnych głosów oddano 162.261. Frekwencja wynosiła więc tu ponad 88 proc.

W okręgu ostrowskim uprawnionych do głosowania było 210.451, głosowało 183.168, ważnych głosów oddano 182.568. Frekwencja wynosiła tedy 87 proc.

„Sanacja" w porównaniu z r. 1928 poniosła bardzo dotkliwe straty w okręgu poznańskim wiejskim (ubyło jej tu przeszło 8.000 głosów) i w okręgu szamotulskim, gdzie straciła blisko 15.000 głosów. Okręgi te (zwłaszcza jeśli weźmiemy pod uwagę powiaty poznański wiejski, leszczyński, rawicki i szamotulski) stanowiły domenę Ciszaka — i lista nr. 21 uzyskała w nich wówczas wielkie sukcesy. Obecnie we wszystkich tych powiatach wspaniałe zwycięstwo odniosła lista narodowa nr. 4.

Lista ta w niektórych powiatach **wykazuje przyrost 200- lub nawet 300- procentowy.**

Należy zaznaczyć, że w **okręgu bydgoskim lista narodowa nr. 4** zdobyła **23 782 nowe głosy**, co w stosunku do roku 1928 oznacza przyrost **o blisko 90 procent.** Lista nr. 4 miała w tym okręgu bowiem 27.911 głosów, a osiągnęła terza 51.693 głosy.

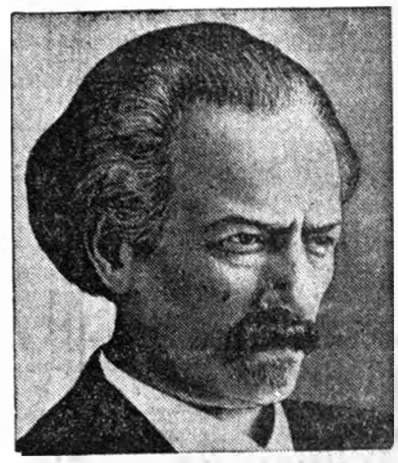
Zwycięstwo obozu narodowego w dwóch pierwszych województwach oznacza nietylko odparcie niemoralnego, barbarzyńskiego. dzikiego w swych metodach walki ataku „sanacji" na społeczeństwo wielkopolskie i pomorskie, oznacza nietylko wejście ruchu narodowego szerokim frontem na wieś tutejszą, — lecz oznacza ponadto pozbawienie Niemców mandatu w okręgu gnieźnieńskim i wszystkich mandatów na Pomorzu, co daje dużą satysfakcję moralną społeczeństwu i jest odpowiedzią ludności pomorskiej i wielkopolskiej na zachłanność niemiecką i intrygi na gruncie międzynarodowym.

Co powiedzieliśmy o Poznańskiem i Pomorzu, należy powtórzyć o Śląsku Niemcy stracili tam połowę swych mandatów. P. P. S. zatrzymała swój 1 mandat. „Sanacja" spadła z 7 do 6 mandatów, a blok stronnictw opozycyjnych pod wodzą Korfantego podźwignął się z 3 do 7 mandatów, t. zn. odebrał 1 mandat „sanacji" i 3 mandaty Niemcom Taką dał lud polski na Górnym Śląsku odpowiedź na aresztowanie swego wodza — Korfantego i zarzucanie mu przez „sanację" germanofilstwa.

Ziemie zachodnie złożyły w wyborach chlubny egzamin politycznej dojrzałości, charakteru i energji. Wzywamy społeczeństwo tych ziem, by nie spoczęło na laurach ani doby. Co zdziałaliśmy wczoraj, musimy tembardziej powtórzyć w niedzielę — w wyborach do Senatu. Oczy całej Polski i zagranicy są na nas zwrócone, ex occidente lux!

Od Senatu bedzie zależało, czy możliwe będą harce „sanacyjne", przedewszystkiem finansowe i gospodarcze, w Sejmie i w kraju. Każdy z nas jest w tem nietylko jako obywatel - narodowiec, ale nawet osobiście finansowo i gospodarczo zainteresowany.

Więc ustawiajmy zaraz nowe szeregi! Do agitacji! Do werbowania liście narodowej zwolenników! A w niedzielę do urny wyborczej!

Wielki mistrz tonów Ignacy Paderewski,

światowej sławy pianista, członek Komitetu Narodowego w Paryżu i jego reprezentant przy boku Wilsona, b. premjer polski i minister spraw zagranicznych, wielce zasłużony mąż wokoło powstania wolnej, niepodległej Polski z dostępem do morza, w dniu 18 bm. obchodził 70-lecie swych urodzin. Paderewski jest również fundatorem pomnika grunwaldzkiego w Krakowie. Ma on również sławę jako kompozytor (m. in. opera „Manru" obecnie wystawiana w Poznaniu).

Jak się rozbije Centrolew?

Jak wiadomo, blok Centrolewu powstał tylko dla wyborów, a w Sejmie poszczególne partje, w jego skład wchodzące, działać będą odrębnie. Wobec tego interesujący jest wynik wyborów dla każdej z tych partyj. Wynik ten podajemy poniżej:

P. P. S.	21 mandatów,
Wyzwolenie	19 mandatów,
Stronnictwo Chłopskie	17 mandatów,
Piast	15 mandatów,
N. P. R.	10 mandatów.

Grupa niemiecka powiększa się o 1 mandat.

Warszawa, 18. 11. (Tel. wł.) Liczba 5 posłów niemieckich w nowym Sejmie powiększy się prawdopodobnie do 6-ciu, ponieważ z listy Nr 17 (Blok obrony praw narodowych żydów w Polsce) wchodzi do Sejmu łódzki Niemiec, b. poseł z list mniejszości narodowych, p. Spickermann.

Jak wyglądają Żydzi?

Warszawa, 18. 11. (tel. wł.) Żydzi wchodzą do Sejmu w trzech grupach, które raczej uważać należy za listy sprzyjające rządowi i „sanacji".

Nr. 14 — to sioniści małopolscy, kierujący się zawsze oportunizmem politycznym;

Nr. 17 — to grupa posła Gruenbauma, w skład której wchodzą nawet Niemcy (p. Spickermann), mający na widoku obronę interesów mniejszości przy pomocy zyskiwania sobie przychylności sfer rządzących;

Nr. 18 — to prorządowa „Aguda".

Z baszty brzeskiej do więzienia Świętokrzyskiego.

Warszawa, 18. 11. (Tel. wł.) Jak słychać, płk. Kostek - Biernacki ma wkrótce powrócić do Przemyśla na stanowisko dowódcy pułku.

Wiadomość ta potwierdzałaby pogłoskę, że więźniowie z Brześcia mają być niebawem przewiezieni do więzienia Świętokrzyskiego.

„Poprawki“.

Warszawa, 18. 11. (Tel. wł.) Definitywnych zestawień wyborczych jeszcze nie mamy. Komisje okręgowe uporają się z zestawieniami do środy, lecz są już dokonywane pewne zmiany dziwnym zbiegiem okoliczności dotycza one przedewszystkiem listy nr. 4.

I tak mówią, że w Kaliszu, gdzie lista nr. 4 otrzymała 4 mandaty po szczegółowem obliczeniu czwarty mandat ma być przyznany liście nr. 17 Gruenbauma, który w ten sposób uzyskałby w całym kraju 3 mandaty.

W Radomiu zaś, gdzie listy nr 1, 4 i 7 otrzymały równo, po 2 mandaty, drugi mandat „czwórki“ ma być przyznany „jedynce“, która w ten sposób miałaby 3 mandaty.

Na marginesie niedzielnych wyborów do Sejmu.

Wielu działaczy parlamentarnych nie wchodzi do obecnego Sejmu. 1 białorusin w Sejmie. Unieważnienie wielu tysięcy głosów oddanych na listy opozycyjne unieważnione w okręgach.

Warszawa, 18. 11. 30 (Tel. wł.) Do wybranego obecnie Sejmu nie wchodzi bardzo wielu działaczy parlamentarnych, którzy posłowali dotychczas do wszystkich Sejmów. Tak więc nie wejdzie do Sejmu b. marszałek Maciej Rataj.

Z socjalistów nie wchodzi Diamand, który był posłem socjalistycznym od roku 1907 już w parlamencie austrjackim i do wszystkich sejmów polskich, dalej nie wchodzi Kwapiński, Jaworowski, Stańczyk, Ziemięcki i Prausowa.

Z Wyzwolenia nie wchodzi Putek, Bagiński, Kosmowska i profesor Malinowski.

Z N. P. R. nie wejdzie prezes Komitetu Centralnego Popiel.

Z mniejszości narodowych wejdzie do Sejmu 20 ukraińców i jeden białorusin. Białorusini nie uzyskali żadnego mandatu w okręgach a jeden z nich wejdzie z listy państwowej, Bloku Ukraińsko - Białoruskiego.

Sjonistyczna grupa posła Grünbauma będzie liczyła tylko 3 posłów. Zniknęła zupełnie frakcja niemieckich socjalistów.

Niemców wchodzi 5 i to trzech wybranych na Śląsku, jeden w Bydgoszczy i 1 w Szamotułach.

Co do komunistów to jest bardzo charakterystyczne, że przy obecnych wyborach stracili oni znaczną liczbę głosów. W Warszawie stracili przeszło 25.000, a w Zagłębiu Dąbrowskim 33.000.

Jak wiadomo w szeregu okręgach unieważniono listy opozycyjne wskutek czego zostało unieważnione bardzo wiele głosów oddanych w rozmaitych okręgach na te listy. W okręgu krakowskim unieważniono 27.000 głosów, w Kaliszu 30.000 głosów, w Lublinie 40.000 głosów, w Rzeszowie 9000, w Garwolinie 68.000.

Kto będzie marszałkiem nowowybranego Sejmu?

Warszawa, 18. 11. 30 (Tel. wł.) W kołach politycznych omawiana jest kwestja, kto zostanie wybrany marszałkiem nowowybranego Sejmu, który się zbierze 2 grudnia. Słychać o kilku kandydaturach, mianowicie że marszałkiem zostanie Jan Piłsudski lub minister Car. Najczęściej powtarza się nazwisko b. premjera Kazimierza Świtalskiego.

Konserwatyści podobno czynią zabiegi o powierzenie marszałkostwa księciu Radziwiłłowi.

Nowi posłowie z Listy Narodowej.

Poniżej podajemy spis nazwisk kandydatów Stronnictwa Narodowego, którzy według prowizorycznych ogólnych obliczeń wojdą prawdopodobnie na podstawie niedzielnych wyborów do Sejmu.

Po nazwiskach kandydatów, których wybrano w paru okręgach lub z listy okręgowej i państwowej Nr. 4 jednocześnie, podajemy w nawiasach nazwiska kandydatów, którzy uzyskają mandaty w razie zrzeczenia się jednego z poprzedników.

Z okręgu Warszawa-miasto mandaty otrzymują: prof. R. Rybarski, adw. J. Nowodworski i Fr. Marjański (Z. Zaleska).

Z okręgu Warszawa-powiat: red. Stan. Strzetelski.

Z okręgu Siedlce — Sokołów — Węgrów: J. Milik, M. Holder-Eggerowa (A. Dębski, więzień brzeski, który stał na pierwszym miejscu listy, został przez komisję wykreślony).

Z okręgu Ostrów — Bielsk — Wysokie — Mazow: Z. Berezowski, H. J. Godlewski.

Z okręgu Ciechanów — Mława — Pułtusk — Przasnysz: J. Kornecki, St. Bojanowski, H. Kakowski.

Z okręgu Włocławek — Nieszawa — Lipno: K. Gruetzmacher, rolnik.

Z okręgu Łowicz — Kutno — Gostynin — Sochaczew: M. Fijałkowski, rolnik.

Z okręgu Błonie — Grodzisk — Skierniewice — Rawa — Grójec: K. Brzeziński, rolnik.

Z okręgu Łódź-powiat — Łask — Sieradz: Al. Dzierżawski, b. poseł.

Z okręgu Konin — Koło — Słupca — Łęczyca: prof. St. Dąbrowski.

Z okręgu Łomża — Kolno — Ostrołęka: prof. W. Staniszkis, Elina Pepłowska, J. Choromański.

Z okręgu Kalisz — Turek — Wieluń: I. Chrystowski, rolnik, Z. Jaźwiński — adwokat, A. Rutka — rolnik, M Graczykowski — prezes stow. rzem.

Z okręgu Piotrków — Brzeziny: J. Makólski — rolnik.

Z okręgu Radom — Końskie — Opoczno: M. Jakubowski — b. poseł, Stan. Zdzitowiecki — adwokat.

Z okręgu Kielce — Jędrzejów — Włoszczowa: ks. A. Błaszczyk.

Z okręgu Biała Podlaska — Radzyń — Konstantynów — Włodawa: S. ks. Czetwertyński i Z. Stypułkowski, adwokat.

Z okręgu Tczew — Starogard — Gniew — Kościerzyna — Kartuzy — Wejherowo: marsz. W. Trąmpczyński, ks. kan. B. Łosiński, P. Szturmowski, rolnik (red. J. Matłosz).

Z okręgu Grudziądz — Świecie — Tuchola — Chojnice — Sępólna: W. Trąmpczyński (J. Mazur).

Z okręgu Bydgoszcz — Inowrocław — Szubin — Wyrzysk — Strzelno: W. Trąmpczyński, J. Petrycki (Z. Dębiński, rolnik).

Z okręgu Gniezno — Mogilno — Wrześnla: marsz. W. Trąmpczynski, A. B. Lewandowski (J. Przanowski — rolnik).

Z okręgu Poznań-miasto: marsz W. Trąmpczyński, Franc. Górczak — majster szewski, H. Grossmanówna — przew. N. O. K. (red. R. Pietrzyński).

Z okręgu Poznań-powiat — Śrem — Kościan: marsz. W. Trąmpczyński, J. Kawecki (P. Lasota — przemysłowiec).

Z okręgu Szamotuły — Czarnków — Chodzież: marsz. W. Trąmpczyński, dr. T. Wróbel (St. Libera — rolnik).

Z okręgu Ostrów Wlkp. — Odolanów — Ostrzeszów: marsz. W. Trąmpczyński, prof. B. Winiarski (dr. W. Harembski).

Z okręgu Rzeszów — Jarosław — Przeworsk: dr. J. Liwo — adwokat, M. Stępa — rolnik.

Z okręgu Wilno (miasto i powiat): prof. W. Komarnicki.

Z okręgu Toruń — Chełmno — Wąbrzeźno: red. Stan. Sacha, Al. Kamiński — rolnik.

Z okręgu Lublin — Chełm — Lubartów: prof. R. Rybarski (H. Sachs, rolnik).

Z okręgu Kraków-powiat: dr. T. Lech, inż., Fr. Gruszczyński, rolnik.

Prócz kandydatów, wybranych w okręgach, otrzymają mandaty prawdopodobnie następujący kandydaci **z listy państwowej Nr. 4:**

marsz. Wojciech Trąmpczyński,
prof. Roman Rybarski,
red. Aleksander Zwierzyński, b. wicemarszałek Sejmu,
Gabrjela Balicka, nauczycielka,
prof. Stanisław Stroński, b. poseł,
Stan. Jasiukowicz — rolnik, b. poseł,
red. Karol Wierczak — b. poseł,
Stanisław Zieliński — b. konsul generalny w Berlinie,
Mikołaj Osada — b. poseł, prokurator i właściciel domu,
ks. kan. Łosiński z Kaszub.

Ponieważ kilku z kandydatów listy państwowej przyjmie mandaty z okręgów, przeto wejść mają na ich miejsce następni z kolei:

płk. Arciszewski — Zw. Hallerczyków,
red. Stanisław Rymar — b. poseł,
Teodor Witkowski — kolejarz, prezes P. Z. K.,
dr. Zdzisław Stahl — docent uniwersytetu we Lwowie.

Bolszewicy wysiedlają komunistów z Rosji.

Helsingfors, 17. 11. (PAT.). — Wczoraj w okolicy Sordavara przeszło z Rosji sowieckiej do Finlandji 12 komunistów narodowości fińskiej.

Przed kilku miesiącami uciekli oni do Rosji sowieckiej, jednakże wobec tego, że nie zajmowali wybitniejszych stanowisk w partji komunistycznej w Finlandji, rząd sowiecki nakazał ich wysiedlić.

Trzęsienie ziemi na wyspie Jersey.

Londyn, 17. 11ż (ATE.). Wyspa Jersey została ponownie nawiedzona trzęsieniem ziemi, poprzedzonem przerażającym hukiem podziemnym. Ludność w popłochu opuściła domy, uciekając w pole. Dotychczas nie otrzymano doniesień o szkodach, spowodowanych trzęsieniem ziemi.

Głosy prasy berlińskiej o wyniku wyborów do Sejmu.

Berlin, 17. 11. (Tel. wł.) Wynik wyborów nie był dla Berlina niespodzianką.

Jest charakterystyczne, że Huggenbergowski „Montag“ doniósł w swem pierwszem wydaniu, że dzięki obecności na G. Śląsku dziennikarzy angielskich i amerykańskich mniejszość niemiecka korzysta z praw wyborczych oraz że panuje względny spokój, a katowicki korespondent „Berliner Tgbl.“ twierdził, iż procent głosujących w woj. śląskiem wynosił pomiędzy 80 a 95. Skoro jednak zwycięstwo Korfantego stało się oczywistem, wszystkie pisma zamieściły na naczelnych miejscach wiadomości o niesłychanym terorze i gwałceniu praw wyborców niemieckich.

„Nachtausgabe“ donosi z całą pewnością, iż mniejszość niemiecka wniesie skargę do Rady Ligi. M. N.

Berlin, 17. 11. (Tel. wł.) Dzisiejsza prasa przynosi dalsze komentarze odnośnie do wyborów.

V. Oertzen podkreśla w „Vossische Ztg.“ sukces, który nazywa niesłychanym, obozu narodowego, konsekwentnego wroga „sanacji“, w przeciwstawieniu do klęski mniejszości niemieckiej, która początkowo nie była opozycyjnie do Piłsudskiego usposobiona.

„Berliner Tgbl.“ zamieszcza długi artykuł wstępny korespondenta warszawskiego, Dubrowitscha, przedstawiający Piłsudskiego jako typowego reprezentanta umysłowości drobno - szlacheckiej i przypominający niektóre z charakterystycznych jego wyrażeń pod adresem władzy ustawodawczej i sądowniczej.

Dubrowitsch uważa wybory za etap w walce politycznej, a nie za jej rozwiązanie.

„Deutsche Allg. Ztg.“ spodziewa się rozczarowania kół „sanacyjnych“ z wyborów, które nie pozwolą im na przeprowadzenie zasadniczych reform.

Wyniki wyborów na Śląsku

Katowice, 17. 11. (Tel. wł.) Oficjalny wynik wyborów na terenie woj. śląskiego przedstawia się następująco: lista nr. 1 528.443 gł. i 5 mandatów; lista nr. 19 (blok Korfantego) — 583.992 głosy i 7 mandatów; lista nr. 12 (Niemcy) 407.251 gł. i 3 mandaty; lista nr. 14 (Żydzi) — 9.310 gł., bez mandatu; lista nr. 22 (socjaliści) 124.720 gł. i 1 mandat; lista nr. 23 (komunistyczna) 136.260 gł., bez mandatu. Ogółem oddano 1.789.980 głosów, z czego unieważniono 16.000 głosów.

„Kattowitzer Zeitung“ potwierdza wielki sukces Katol. Bloku Ludowego (grupy Korfantego), dla którego najlepszą reklamą, jak mówi to pismo, było aresztowanie Korfantego. Nie potrzebował ten blok ani specjalnej agitacji ani specjalnej propagandy, lecz zdobył cztery nowe mandaty.

Na ogólną liczbę 7 mandatów, zdobytych przez blok Korfantego, 5 przypadnie śląskiej Ch. D., a dwa N. P. R., która utrzymała swój stan posiadania.

Katowice, 17. 11. (Tel. wł.) Wynik głosowania w okręgu Królewska Huta — Tarnowskie Góry jest następujący: Uprawnionych do głosowania było 209.047, głosowało 196.832 wyborców, unieważniono 1.282 głosy. Na listę Kat. Bloku Ludowego (Korfanty) padło 60.365 głosów, na listę nr. 1 — 59.359, na listę niemiecką 54.452, na socjalistyczną 9.061, na komunisyczną 11.224 i żydowską 927 głosów. Mandaty uzyskały: Kat. Blok Lud. — 2, B. B. — 2, Niemcy — 1.

Echa katastrofy w Lyonie.

Lyon, 17. 11. (PAT.). Do godziny 5 rano nie wydostano z pod gruzów ani jednego trupa. Pogłoska, jakoby miano wysadzić w powietrze całe skrzydło zagrożonego szpitala, jest bezpodstawną, a wywołana została obsunięciem się ziemi w bliskiej odległości od szpitala.

Wybuch w kopalni „Saturn“.

Będzin, 17. 11. (PAT.) Na jednym z pokładów kopalni Saturn w Zagłębiu Dąbrowskiem na głębokości 200 m. nastąpił wczoraj wybuch gazów ogniowych. Niektóre chodniki uległy zawaleniu. 2 górników, pracujących w tym pokładzie, uległo prawdopodobnie zatruciu.

Podjęta natychmiast akcja ratunkowa, która trwała bez przerwy do dnia dzisiejszego do godz. 17, nie dała rezultatów. Nie zdołano dotrzeć do miejsca, gdzie przebywają górnicy. Istnieje mała nadzieja wydobycia ich żywych.

W Anglji dzieci za mało, w Chinach — niemi handlują.

Według angielskich statystyk urzędowych Anglja jest krajem, wykazującym najmniejszą liczbę urodzin wśród wszystkich krajów europejskich.

Mianowicie w Anglji przypada 16,3 urodzin na tysiąc mieszkańców, gdy tymczasem w Austrji — 17,5 na tysiąc, we Francji — 17,7, w Belgji — 18,4, w Niemczech — 18,6, a we Włoszech — 27,8, nie mówiąc już o Polsce.

Zato otrzymało londyńskie Tow. zwalczania niewolnictwa od misjonarzy chińskich w Yunnantu list, zawiadamiający, że odwieczny handel dziećmi, zwłaszcza dziewczętami, w Chinach trwa w dalszym ciągu, przyczem los tych małych niewolnic jest wprost straszny.

Misjonarze, o ile mogą, wykupują te dzieci i umieszczają w przytułku, który zbudowali dla nich w Yunnanfu.

Podpisanie umowy pożyczki zapałczanej.

Warszawa, 18. 11. (Tel. wł.) W poniedziałek została podpisana umowa pomiędzy min. skarbu z jednej strony a spółką eksploatacyjną monopolu zapałczanego w Polsce i szwedzką spółką zapałczaną Kreugera jako gwarantką spółki eksploatacyjnej monopolu zapałczanego z drugiej strony.

Umowa obejmuje:

1) przedłużenie terminu dzierżawy monopolu o lat 20, t. j. do r. 1965, oraz obustronną zmianę warunków dzierżawy i

2) kontrakt pożyczki na sumę 32.400 tys. dol., oprocentowanej na 6,5 proc. rocznie przy kursie 93.

Umowa wejdzie w życie po jej uchwaleniu przez ciała ustawodawcze.

Międzynarodowa konferencja gospodarcza.

Genewa, 17. 11. (PAT.) W poniedziałek przed południem odbyło się pod przewodnictwem b. premjera holenderskiego Colijna posiedzenie drugiej międzynarodowej konferencji dla spraw celnych i gospodarczych, na której 26 krajów europejskich jest reprezentowanych przez delegatów i 6 krajów zamorskich przez obserwatorów.

Posiedzenie rozpoczęło się od dyskusji nad sprawą wprowadzenia w życie międzynarodowej umowy handlowej, zawartej w Genewie w dn. 29 marca rb. a przewidującej prowizoryczną stabilizację europejskich taryf celnych. Z ankiety ustnej, zarządzonej na posiedzeniu przez przewodniczącego, wynika, że liczba dotychczas dokonanych ratyfikacyj jest zbyt mała, aby wzmiankowaną konwencję można było wprowadzić w życie. Wobec tego konferencja rozstrzygnie pytanie, czy i w jakich warunkach konwencja ta będzie mogła później być wprowadzona w życie.

Kongres międzynarodowej ligi wolnomularskiej

(KAP) Tegoroczny kongres międzynarodowej ligi wolnomularskiej, która ma siedzibę w Wiedniu, odbył się w Genewie przy licznym udziale uczestników. Od czasu zjazdu wiedeńskiego powstał cały szereg oddziałów krajowych. Najmłodszą jest grupa palestyńska, której powstanie świadczy o wzmożeniu się wpływów żydowskich w masonerji.

W czasie kongresu prowadzono pracę w różnych sekcjach fachowych, a m. in. w sekcji lekarskiej, która obradowała nad zagadnieniami polityki populacyjnej. Innym tematem obrad była walka z narkotykami. W przyszłości w każdym oddziale krajowym będzie czynny specjalny wydział lekarski, który opracowane przez siebie sprawy będzie przedstawiał corocznie zjazdowi odpowiedniej instytucji międzynarodowej.

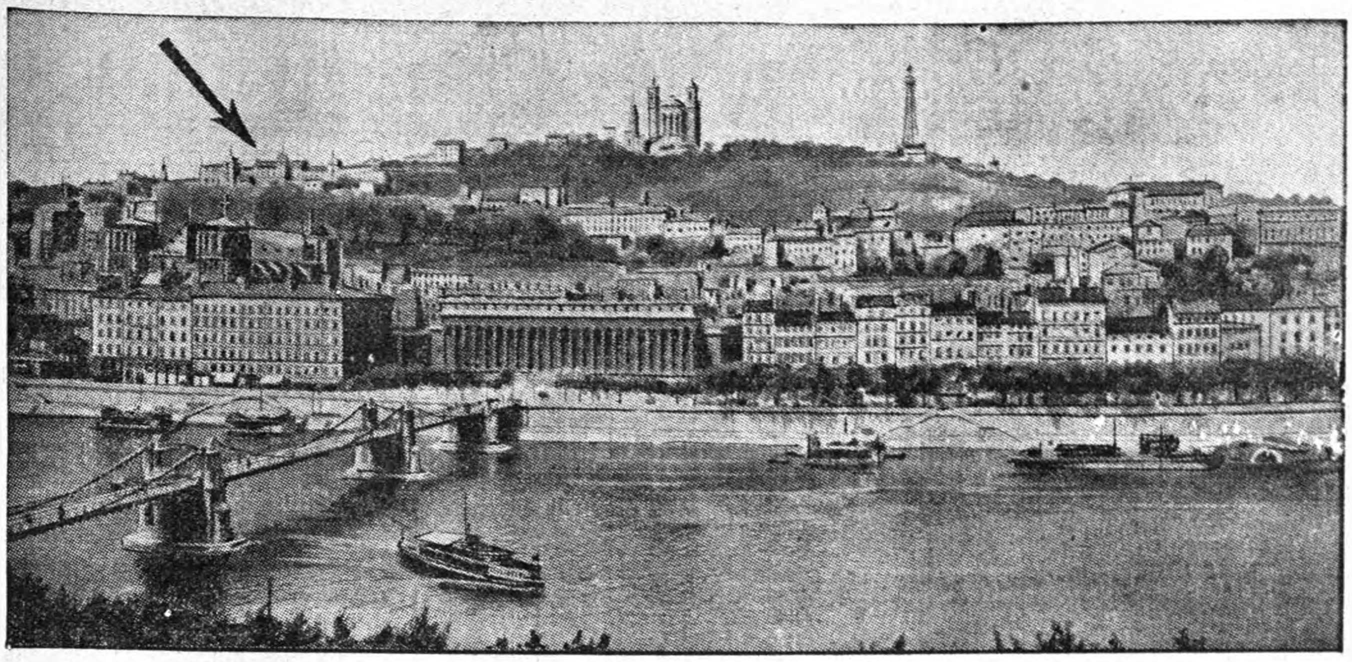
Sekcja naukowa zajmowała się wolnomularskiemi badaniami historycznemi i kwestją założenia oraz popierania akademji masońskiej w Pradze. Szczególnem zainteresowaniem cieszyły się obrady sekcji przyjaciół pokoju, która wysunęła żądanie, by masonerja stała się ośrodkiem, krystalizującym wszelkie dążenia pacyfistyczne.

W przeciwieństwie do sytuacji dotychczasowej sekcja dla spraw młodzieży tym razem nie mogła pochwalić się jakiemiś specjalnemi postępami. Masońskie organizacje młodzieży istnieją w Austrji, Czecho-Słowacji, Francji, Polsce, Szwajcarji, Holandji i Ameryce. Jeżeli chodzi o stosunki ligi z Ameryką, to nie wyszły one dotychczas poza sferę oficjalnego kontaktu. Duże masońskie związki młodzieży w Ameryce nie przystąpiły jeszcze do międzynarodowego zjednoczenia młodzieży wolnomularskiej. Sprawozdania z prac złożyły również sekcje dziennikarzy i pisarzy oraz bibljotekarzy.

Redaktor dr. Lenhoff z Wiednia w referacie o akcji obronnej masonerji podkreślił z naciskiem, że prasa, ogólnie biorąc, przyjmuje poważne materjały, dostarczane jej przez masońskie biura prasowe. Jest to nowy dowód, że również prasa katolicka musi bardziej niż dotychczas zająć się akcją obronną przed lożami. —

Nowe polskie przysłowia.

Nie wjedzie do Sejmu na koniu odra- (zu,
Kto na nim w swem życiu nie siedział (ni razu.

Po strasznej katastrofie obsunięcia się ziemi w Lionie.
W ostatnich numerach „Gazety“ pisaliśmy o katastrofalnem obsunięciu się ziemi w Lionie (Francja południowa). Widzimy powyżej fotografję dzielnicy liońskiej, która głównie ucierpiała podczas tej katastrofy. Strzałka wskazuje na ośrodek strasznej tej katastrofy, podczas której przeszło 100 osób poniosło śmierć na miejscu.

Burmistrz miasta Lionu, b. premjer Herriot, na miejscu katastrofy.

Wynik wyborów do sejmu gdańskiego.

Polacy otrzymali 2 mandaty, co oznacza pewien przyrost polskich głosów.

Gdańsk, 17. 11. (PAT.) Ostateczne wyniki wczorajszych wyborów w Gdańsku przedstawiają się następująco:

Socjaliści uzyskali 19 mandatów (w porównaniu z poprzednimi wyborami stracili naogół około 13.000 głosów),

nacjonaliści 10 mandatów (stracili zgórą 10.000 głosów),

hitlerowcy 12 mandatów (uzyskali około 29.500 głosów),

komuniści 7 mandatów (uzyskali zgórą 8000 głosów),

centrum katolickie 11 mandatów (uzyskali około 3000 głosów),

niemiecka gdańska partja gospodarcza 3 mandaty (stracili około 2000 gł.),

nacjonaliści liberalni 2 mandaty (stracili około 4000 głosów),

partja niemieckich liberałów 1 mandat (stracili około 3000 głosów),

zjedn. pracy 2 mandaty (uzyskali około 300 głosów),

nowe listy jak: zjednoczenie kolejowców i pracowników portowych 1 mandat, niemieckie narodowe zjednoczenie, lista wiejska, 2 mandaty, wreszcie Polacy otrzymali 2 mandaty, uzyskując około 450 głosów.

Z powyższych cyfr wynika, że nacjonaliści stanowić będą 6-tą część przyszłego sejmu gdańskiego; dodać jednak należy, że ta sama grupa już w r. 1923 liczyła 7 posłów, którzy jednak wskutek osobistych waśni przeszli do grupy niemiecko - narodowej, wzgl. niemiecko-socjalnej. Socjaliści stracili w porównaniu z 1927 r. 1/4 część mandatów, a nacjonaliści prawie 1/3. Centrum pod względem ilości mandatów utrzymało się przy swem posiadaniu. Komuniści zyskali około 80 proc. głosów. Wielką klęskę wyborczą ponieśli niemieccy liberałowie oraz narodowi liberałowie, którzy stracili prawie połowę dotychczas posiadanych mandatów.

Polacy, którzy w poprzednim sejmie na 120 posłów posiadali 3 mandaty, wchodzą do nowego sejmu, liczącego 72 posłów, z 2 mandatami, co oznacza nietylko utrzymanie stanu posiadania, lecz pewien wzrost głosów polskich.

Demonstracyjny strajk generalny w Hiszpanji.

Wskutek zamieszek 1 osoba zabita a kilku demonstrantów i policjantów rannych.

Paryż. 17. 11. (Tel. wł.) W części większych przemysłowych miast hiszpańskich wybuchł dziś strajk generalny, który ma charakter demonstracyjny. Związki domagają się od władz uznania zawodowego związku pracowników transportowych, grożąc w razie nie spełnienia tego żądania przedłużeniem strajku o dalsze 24 godziny.

Strajk objął głównie Barcelonę, Granadę i Walencię. W Barcelonie strajk ma trwać tylko 24 godziny, tj. do dziś wieczora. W pozostałych miastach ogłoszono 48-godzinny strajk demonstracyjny. W Barcelonie ruch uliczny ustał zupełnie. W ciągu dnia przyszło do poważniejszych rozruchów i starć pomiędzy strajkującymi i policją, w czasie których zabita została jedna dziewczyna. Kilku demonstrantów i policjantów jest rannych. Wobec tego, że wydawnictwa również nie były czynne, gazety dzisiaj nie wyszły.

Władze związków zawodowych wydały ulotki, w których ustala się czas trwania strajku dla zakładów publicznych na 24 godziny, a dla innych zakładów na 48 godzin.

Smierć przy urnie wyborczej.

Lwów, 18. 11. (Tel. wł.) Podczas głosowania w jednem z biur wyborczych zaszedł wypadek nagłej śmierci Mianowicie w chwili oddania głosu dostała ataku sercowego i zmarła na miejscu 74-letnia wdowa, Marja Zielińska.

Odznaczenie min. Janta-Połczyńskiego.

Warszawa, 18. 11. (Tel. wł.) Minister rolnictwa Janta Połczyński został odznaczony przez króla jugosłowiańskiego wielkim krzyżem orderu św. Sawy.

Podwyższenie kwoty przekazów P. K. O.

Warszawa, 18. 11. (Tel. wł.) Z dniem 15 bm. została podniesiona do 2000 zł. kwota przekazów P. K. O., wypłacana we wszystkich urzędach pocztowych.

Za udział w pojedynku.

Warszawa, 18 11. (Tel. wł.) Wczoraj w Sądzie Apelacyjnym odbył się proces przeciwko członkowi redakcji „Kurjera Warszawskiego“ Wojtkiewiczowi, oskarżonemu o udział w pojedynku ze śmiertelnym wynikiem. Sąd Apelacyjny zmniejszył oskarżonem wyznaczoną przez Sąd Okręgowy karę do 1 miesiąca twierdzy.

Handel zagraniczny w miesiącu październiku.

Warszawa, 17. 11. (PAT.) Według tymczasowych obliczeń Głównego urzędu statystycznego, bilans handlu zagranicznego Rzplitej łącznie z w. m. Gdańskiem w październiku rb. przedstawiał się następująco:

Przywieziono 331.107 t. Wartość przywozu wynosi 202.201.000 zł. Wywieziono 1.753.394 t. wartości 207.873.000 zł. Saldo dodatnie bilansu zagranicznego w m. październiku wynosi zatem 5.672.000 zł.

W porównaniu do września przywóz zwiększył się w wadze o 38.400 t. i wartości o 11.758.000 zł. Wywóz natomiast zwiększył się w wadze o 4.181 t. a zmniejszył się w wartości o 3.968.000 zł.

Z obrad komisji rozbrojeniowej.

Genewa, 17. 11. (PAT.) Przygotowawcza komisja rozbrojeniowa odrzuciła jednomyślnie na dzisiejszem posiedzeniu 2 wnioski sowieckie, a mianowicie wniosek, żądający całkowitego rozbrojenia, oraz wniosek, zmierzający do zastąpienia propozycji mocarstw reprezentowanych na konferencji londyńskiej przez propozycję proporcjonalnej redukcji sił zbrojnych.

Zestawienie wyników głosowania w Bydgoszczy

Obwód Nr. i nazwa	Lokale wyborcze	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba głosów ważnych	Liczba głosów unieważnionych	Liczba głosów oddanych na poszczególne listy: 1 Bo-Bo	4 Narod	Padło na listę narod. w 1928 r.	7 Centrol.	12 Niemcy	19 Ch. D.	22 Niez.Soc.	23 Kinderm.
Bydgoszcz miasto												
Nr. 1	Szkoła Pow. im. Ks. Piramowicza, Pl. **Kościeleckich**	1240	1041	2	307	324	228	99	106	190	11	4
2	Kasyno Cywilne — ul. Gdańska 160a.	1344	1168	8	298	410	378	66	269	114	5	6
3	Restauracja p. Konieczki — ul. Gdańska 115	1274	1044	8	285	283	149	114	197	251	12	2
4	Miejska Szkoła Handlowa — ul. Jagiellońska 6	1276	1096	7	297	307	215	71	226	186	7	2
5	Restauracja p. Majerowicza — ul. Grottgera 1	1261	1138	3	372	260	141	117	149	224	12	4
6	Restauracja p. Budzbona — ul. Król. Jadwigi 14	1321	1173	2	340	338	158	139	122	215	16	3
7	Katolicki Dom Czeladzi — ul. Zygmunta Augusta	1281	1157	2	411	233	100	166	121	205	18	3
8	Szkoła Powszechna im. Staszica — ul. Dworcowa 58	1266	1079	2	280	336	264	84	210	149	4	16
9	Szkoła Powszechna im. Sienkiewicza — Sowińskiego 4	1369	1229	1	396	280	120	128	147	256	13	9
10	Szkoła Powszechna im. Sienkiewicza — Sowińskiego 4	1172	1071	2	375	179	59	155	88	246	25	3
11	Restauracja p. Andrzejewskiego — ul. Ogrodowa 1	1279	1187	—	469	210	82	176	112	194	22	4
12	Restauracja „Pod Lwem" — ul. Marszałka Focha 4	1270	1120	—	363	259	162	95	153	237	12	1
13	Restauracja p. Mellera — Plac Piastowski 2	1209	1053	2	304	345	243	73	148	176	3	4
14	Restauracja — ul. Szczecińska 7	1370	1249	—	368	246	114	197	114	264	48	12
15	Szkoła Powszechna św. Jana — ul. Św. Jańska 2	1133	1022	3	305	281	160	107	101	195	19	14
16	Prywatne Niemieckie Gimnazjum Męskie — Petersona	1231	1063	1	283	300	223	90	201	174	9	6
17	Miejska Straż Pożarna — ul. Pomorska	1249	1060	6	308	278	134	91	176	196	4	7
18	Szkoła Powszechna św. Jana — ul. Św. Jańska 2	1156	1031	4	322	243	168	114	135	207	10	—
19	Restauracja p. Tokarskiej — ul. Chodkiewicza 34	1155	1027	3	326	283	295	85	150	166	15	22
20	Żeńskie Katol. Gimn. Humanistyczne — Staszica 8/II	1374	1190	4	350	423	351	75	209	129	2	2
21	Miejska Szkoła Wydziałowa Męska — Konarskiego 6/7	1343	1170	10	349	343	224	68	195	193	16	6
22	Szkoła Pow. im. Ks. Piramowicza — Bernardyńska 12	1220	1032	3	244	339	214	106	180	148	11	4
23	Restauracja — ul. Toruńska 184	1738	1497	2	385	247	107	323	176	247	117	2
24	Strzelnica — ul. Toruńska 175	1773	1523	3	422	237	139	254	245	283	81	1
25	Restauracja — ul. Lenartowicza 3	686	629	2	186	133	48	89	59	146	16	—
26	Hotel Francuski — ul. Podgórna	1056	877	4	252	175	145	95	139	204	10	2
27	Państw. Szkoła Przemysł.-Dokształ. — Chwytowo 12	1221	1043	7	237	260	170	86	172	265	18	5
28	Kasyno Robotnicze — ul. Dolina 2	1222	1075	3	300	234	134	139	138	243	17	4
29	Szkoła Powszechna św. Trójcy — ul. Kordeckiego 34	1040	840	2	182	239	150	57	176	174	11	1
30	Szkoła Powszechna — ul. Nowodworska 48	1347	1204	—	323	214	101	217	144	268	35	3
31	Szkoła Pow. im. Dąbrowskiego — Szwederowo	1305	1126	—	310	135	66	251	133	247	45	5
32	Szkoła Pow. im. Leszczyńskiego — Szwederowo	1155	1010	3	333	140	80	180	97	231	28	1
33	Szkoła Pow. im. Dąbrowskiego — Szwederowo	1225	1099	5	326	163	89	236	95	231	46	2
34	Szkoła Powszechna — ul. Nowodworska 48	1164	1047	—	262	92	73	269	57	333	32	2
35	Szkoła Pow. im. Leszczyńskiego — Szwederowo	1670	1425	1	420	248	108	327	119	233	71	7
36	Szkoła Powszechna — ul. Nowogrodzka 3	1196	1083	2	276	200	126	176	148	259	20	4
37	Restauracja p. Kleinerta — ul. Wrocławska 5	1123	1025	1	290	169	68	197	112	212	41	4
38	Szkoła Powszechna — ul. Nowogrodzka 4	1250	1143	4	346	222	138	198	103	256	11	7
39	Szkoła Pow. im. Marcinkowskiego — ul. Nakielska 6	1370	1262	—	313	228	113	269	175	235	36	6
40	Restauracja p. Kaubego — IV Śluza	1061	992	—	306	145	49	214	97	207	21	2
41	Szkoła Powszechna — ul. Malborska 16/17	1097	999	4	284	186	99	190	88	221	25	5
42	Restauracja p. Stoeckmanna — ul. Nakielska 25	995	898	1	246	116	113	240	86	172	37	1
43	Szkoła Powszechna; Wilczak — ul. Nakielska 82	555	502	—	141	87	65	128	73	51	22	—
44	Szkoła Powszechna — Czyżkówko	1186	1086	3	339	135	85	277	91	226	17	1
45	Szkoła Powszechna — Czyżkówko	1243	1146	2	363	137	95	317	144	138	46	1
46	Szkoła Powszechna — Jachcice	903	832	—	312	87	74	173	103	134	23	—
47	Szkoła Powszechna — Bielawy	1317	1102	2	319	172	110	260	94	184	70	3
48	Szkoła Powszechna — Bielawy	1282	1140	4	343	191	136	251	97	245	8	5
49	Szkoła Powszechna — Bartodzieje Wielkie	1022	903	3	229	242	146	123	142	152	12	3
50	Szkoła Powszechna — Kapuścisko Małe	733	583	1	202	56	87	88	104	101	31	1
51	Szkoła Powszechna — Rupienica	1162	1017	3	411	118	64	193	149	95	49	2
52	Szkoła Powszechna — Bartodzieje Małe	1275	1060	—	304	95	24	239	205	109	103	5
53	Szkoła Powszechna — Kapuścisko Dolne	1430	1197	3	515	51	48	237	142	198	54	—
		64601	57003	138	16829	11654	7182	8709	7413	10615	1447	199

Hubert S. Banner.

CZERWONA KOBRA.

Autoryzowany przekład z angielskiego.

41) (Przedruk wzbroniony).

(Ciąg dalszy).

— Miejmy nadzieję, że na tem będzie koniec — rzekł poważnie stary człowiek i nagle zapytał: — Chłopcze kochany, czy nie miałbyś nic przeciwko temu, żeby zamieszkać pod naszym dachem? Nie mam spokojnej chwili o ciebie i wolałbym, żebyś był częściej z nami.

Piotr zawahał się, ale krótko. Nie dlatego, żeby sądził, iż byłby tu bezpieczniejszy, niż u Van den Lacha, tylko ze względu na pokusę ciągłej bliskości Olgi. Chociaż z drugiej strony...

— Dziękuję panu — rzekł serdecznie — ale zostanę tam, gdzie jestem.

Sergjusz okazał zawód, a Piotr nazwał siebie w głębi duszy nędznym gburem, ale.... bał się Olgi.

Piotr i Van den Lach kończyli właśnie herbatkę, kiedy na werandę wszedł młody, układny Jawajczyk i zaofiarował swoje usługi jako „boy".

— Jak ci na imię? — zapytał Piotr.

— Wangsa, tuan.

— Masz jakie świadectwa?

— Saya, tuan.

Okazał kilka nieposzlakowanych świadectw. Piotr zauważył, że na wielkim palcu ręki, trzymającej papiery, miał czarny paznokieć.

— Czy potrafisz powtórzyć bez omyłki polecenie? — zapytał.

— Spróbuję, tuan.

— Więc słuchaj. Idź i powiedz Sejaunowi i Kaningratowi, że mam ich za małpy, które uciekły z wędrownego cyrku.

— Tuan? — krzyknął zdumiony chłopak.

— Zabieraj się stąd, żebym ci nie pomógł kopnięciem w to miejsce, skąd ci nogi wyrosły, mój Abdulu! A drugi raz unikaj ludzi z magicznemi lustrami.

„Wangsa" ulotnił się, jak zmyty, a Van den Lach zapytał:

— Kto ci powiedział, że mu na imię Abdul?

— Mały ptaszek — odparł poniekąd zgodnie z prawdą Piotr.

— Bądź ostrożny — rzekł swoje Holender.

Wieczorem byly tańce w klubie Chandi i Piotr poszedł z Zaranowymi. Olga stała się przedmiotem ogólnego zainteresowania. Wszyscy wiedzieli doskonale, jak stała sprawa między nią i jej towarzyszem. Tłusta Nelly Whayle uśmiechała się ironicznie. „To bydlę" Ferris patrzył z pod przymrużonych powiek... Biedny Ferris! — należało współczuć tym, dla których Olga była niedościgła.

Przetańczywszy trzy razy, młoda para usiadła przed klubem w oddalonym kącie trawnika. Naokoło panowała wonna, ciepła cisza, przerywana tylko ćwierkaniem koników polnych w krzewach i stukiem kopyt końskich w stajniach na dole zbocza. W czarnej dali połyskiwały brylantowe światła stojących w porcie okrętów.

Orkiestra zaczęła grać „Gdy mieliśmy siedemnaście lat". Słodka, prosta melodja nastroiła Piotra sentymentalnie. Poszukał ręki Olgi.

— Olgo, najdroższa — rzekł szeptem. — Zlituj się... Ja dłużej nie wytrzymam.

— Wierz mi — odpowiedziała cicho dziewczyna, — że właśnie z litości dla ciebie... i dla siebie tak postępuję. Przypuśćmy, że przestalibyśmy się liczyć z sytuacją i że z którem z nas coś by się stało? Co wtedy?

— Ależ nic nam się nie stanie — zaprotestował. I nagle zapytał z przerażeniem: — Na Boga, co ci się stało? — gdyż dziewczyna wysunęła mu palce z ręki i opadła na poręcz krzesła z twarzą, zakrytą rękami, tłumiąc cichy jęk.

— Powiedz mi, Pet, — rzekła zdławionym głosem — czy wierzysz w przeczucia?

— Absolutnie nie! — odpowiedział stanowczo. Nie było to zupełną prawdą, ale Olga była dziwnie wstrząśnięta i należało ją uspokoić. Co jej się mogło stać?

— Wierzyłbyś, gdybyś doświadczył tego niesłychanego wrażenia, co ja przed chwilą — szepnęła. — To było straszne! Wydało mi się, że jakaś ogromna, żelazna ręka chwyciła mnie za głowę — podniosła mimowoli ręce do skroni — i, wykręciwszy ją siłą, zmusiła do spojrzenia na dno piekła... Och, nie potrafię tego opisać! Ale nagle zrozumiałam, że nad naszemi głowami wisi jakieś niewiarogodne nieszczęście, coś zbyt okropnego, aby się dało wypowiedzieć słowami Pet, ja się boję!

Chciał ją niezręcznie pocieszyć, ale odsunęła. Po chwili uspokoiła się i powróciły oboje do towarzystwa, lecz już przez resztę wieczoru była smutna i małomówna.

Coś z jej niepokoju udzieliło się Piotrowi. Powrócił do siebie, odprowadzony szyderczym grymasem księżyca i położył się, usiłując zasnąć. Ale sen nie przychodził. Próbował czytać — nie rozumiał. — „Przeczucia" Olgi nie dawało mu spokoju. Wkońcu jednak zapadł w czujny gorączkowy sen.

Obudził się z gwałtownem wzdrygnięciem w chwili, gdy mały zegar na stoliku koło łóżka wydzwonił czwartą, i momentalnie poznał, że w pokoju ktoś jest. Milczenie nocy przerywało tylko błogie chrapanie jamników, poza tem cicho było jak w grobie. Pomimo to jakiś czysto zwierzęcy instynkt, przekazany przez jaskiniowych przodków, ostrzegł go o obecności żywej istoty tak wyraźnie, jak głos.

Wysunął z ogromną ostrożnością rękę poza siatkę od moskitów, zdjął wiszącą koło łóżka ciężką, okutą laskę, która odznaczyła się w czasie wojny zgruchotaniem trzech teutońskich czaszek, i, stanąwszy na podłodze, osunął się na ręce i kolana. Teraz trzeba było dotrzeć do drzwi. Poruszał się powoli, jak ślimak, nie sprawiając najlżejszego szmeru. Był pewny, że nieznany gość musiał być obznajmiony z pokojem i że celem jego zainteresowania było łóżko

Uczołgał się może ze dwa kroki i nagle znieruchomiał. Czujnie natężony słuch pochwycił słaby szmer oddechu, tak słaby, że prawie złudny. Osądził, iż intruz znajduje się z lewej strony, o krok od niego. Wyprostował się ostrożnie, modląc się w duszy, aby nie zdradził swojej obecności jakiemś dosłyszalnem poruszaniem i, zacisnąwszy zęby, zamachnął się z całej siły ciężkim kijem.

Rozległ się okropny chrzęst i stłumiony charkot, podobny do urwanego wrzasku. Coś upadło z brzękiem na ziemię, poczem w jednej chwili zrobił się straszliwy zamęt, połączony z przewróceniem stołu i dzbanka z wodą. Messrs Debenham i Freebody porwali się ze snu ze spóźnionem ujadaniem. Zakotłowało się koło drzwi i Piotr uderzył ponownie swoją bronią, tłukąc w kawałki lustro. Jednocześnie drzwi otworzyły się gwałtownie i psia furja rozpłynęła się w dali. Przez jasny prostokąt zajrzało rozmigotane gwiazdami niebo.

Piotr poszukał wyłącznika i zapalił światło. Na widok leżącego na podłodze rzeźnickiego noża jego opalona twarz oplynęła śmiertelną bladością.

— Dzięki Bogu! Miała przeczucie na mój rachunek — mruknął.

Debenham powrócił uszczęśliwiony, niosąc w zębach strzęp spodni, noszonych przez tubylców. Freebody awanturował się z nim o prawo do trofeum.

(Ciąg dalszy nastąpi).

KALENDARZYK

Wtorek, 18 listopada. Odona P.
Środa, 19 listopada. Elżbiety Kr. Wd.
Wschód słońca g. 7,01. Zachód słońca g. 15,42.

Dyżur nocny aptek:
Od dnia 17. 11. do dnia 23. 11 br.
Apteka Centralna, Gdańska 19. Tel 994
Apteka pod Lwem, Okole-Grunwaldzka 106 Telefon 191.

—Z Teatru Miejskiego. Dziś, wtorek, o godz. 8 staraniem T. U. M. „Panna Maliczewska" Gabrjeli Zapolskiej z Aliną Żelichowską w roli tytułowej. Środa czarująca opera Verdi'ego „Traviata" z primadonną Janiną Okońską, Hanką Wańską, Tadeuszem Laskowskim, Hieron. Żuczkowskim i Jerzym Granowskim w rolach głównych. Jest to jedno z ostatnich przedstawień pięknego widowiska, ponieważ w sobotę Teatr daje nową premjerę. Jest nią wesoła operetka p. t. „Noc w San Sebastiano" w świetnej obsadzie z primadonną Janiną Okońską, Hanką Wańską i Tadeuszem Laskowskim, Stefanem Laskowskim, Jerzym Granowskim, Cybulskim, Dowmuntem, Andrzejewskim, Koczyrkiewiczem, Klejerem i Plucińskim. Reżyseruje: Tadeusz Laskowski. Dyryguje: kapelmsitrz Leon Turkiewicz. W czwartek głośna nowość scen europejskich p. t. „Wieczne pióro", sztuka w 5 obrazach genjalnego autora węgierskiego W. Fodora.

— **Jedyny gościnny występ warszawskiej opery objazdowej** w sobotę, 22 bm., o godz. 4 po poł. „Jaś i Małgosia", opera w 3 aktach E. Humperdinka. Bajki nie zawsze są przeznaczone dla dzieci. Bajki dla młodych i starszych pisał u nas Krasicki, znane są również bajki pisarza francuskiego Lafontain'a, i tak jedne jak drugie są perłami literatury. I w literaturze muzycznej mamy utwory zwane „bajkami", a jednym z najcenniejszych jest opera bajka „Jaś i Małgosia" znanego kompozytora E. Humperdinka. Na tle bajeczki dla dzieci skomponowana jest muzyka o wartościach pierwszorzędnych, tak harmonijnych jak instrumentalnych, a dzięki tym walorom artystycznym opera ta grywana jest stale na wszystkich największych nawet scenach operowych. Słuchają jej chętnie młodzi, słuchają starsi i słuchają starzy, rozkoszując się poezją melodji jakby istotnie z bajki wysnutych. Kompozytor E. Humperdink napisał drugą jeszcze operę - bajkę „Dzieci królewskie", którą właśnie w tym sezonie wystawiła z wielkiem powodzeniem opera londyńska. W przedstawieniu „Jasia i Małgosi", jakie odbędzie się 22 bm. o godz. 4 po poł., role tytułowe odtworzą: Jasia — p. Lusia Leszczyńska, Małgosię — Elżbieta Jefimcowa, Czarownicę — p. Lydia Pieżemska - Morawska, jedyną męską rolę miotłarza odtworzy p. Konstanty Kruglowski. Artyści są tak wyspecjalizowani i zgrani, że opera idzie bez suflera. Dla miłośników muzyki i śpiewu, dla żądnych wrażeń prawdziwie artystycznych będzie to sposobność rzadko się zdarzająca.

— **Nowa premjera operetki.** W sobotę 22 bm. o godz. 8 ujrzy po raz pierwszy światło rampy scenicznej urocza operetka o romantycznym tytule: „Noc w San Sebastiano".

— **Popołudniówka niedzielna operetkowa.** W niedzielę 23 bm. o godz. 4 po poł. nieodwołalnie ostatni raz arcywesoła operetka p. t. „Nitouche" z udziałem i w reżyserji Witolda Zdzitowieckiego. Dyryguje kapelmistrz p. Lech Bursa.

— **Pozyskanie nowej znakomitości operetkowej.** P. Stefan Laskowski, zaszczytnie znany artysta operowy, organizator i filar wielu rewij (Warszawa, Łódź, Lwów, Kraków) został pozyskany dla Teatru Miejskiego. Nie wątpimy, że pojawienie się przemiłego artysty zwabi tłumy widzów na sobotniej premjerze „Noc w San Sebastiano", w której odtwarza rolę komicznego Loro Imbabury, inspektora portowego.

— **Srebrne gody małżeńskie.** Długoletni członek Kat. Tow. Rob. Polskich parafji Farnej, p. Władysław Leszczyński wraz ze swą żoną, małżonką Marjanną z Zydlewskich, obchodzi w dniu 19 bm. srebrne gody małżeńskie. Zacnym jubilatom z tej okazji składa Towarzystwo najserdeczniejsze życzenia. — Również drugi długoletni członek Kat. Tow. Rob. Polskich par. Farnej p. Jan Nowicki wraz ze swą małżonką Zuzanną obchodził 12 bm. srebrne gody małżeńskie. Zacnym jubilatom z tej okazji składa Towarzystwo najserdeczniejsze życzenia.

— **Pierwszy śnieg spadł** u nas wczoraj po południu i pokrył swą bielą ulice, dachy i pola. Spadła również wczoraj poważnie temperatura, dziś jest ona jednak łagodniejsza. W każdym bądź razie rozpoczął się okres zimowy. Właścicielom domów przypominamy obowiązek usuwania śniegu z chodników jak również posypywania ich piaskiem lub popiołem.

— **Na Internat Kresowy na Bielawkach** złożyła 20 zł. p. K. Stroczyńska.

— **Żeńska Szkoła Wydziałowa im. Marji Konopnickiej.** Kierownictwo podaje do wiadomości, iż w piątek, 21 b. m., o godz. 4,30 odbędzie się konferencja celem zaznajomienia rodziców i opiekunów z postępami uczenic.

— **Szosa toruńska** na km. 86,795—87,035 została z dniem 17 bm. na czas trwania robót dla ruchu kołowego zamknięta. Objazd latówką.

— **Miejska Szkoła Handlowa.** Konferencja rodzicielska w sprawie zachowania się i postępów w nauce uczniów i uczenic odbędzie się we środę, 19 bm., o godz. 5 po południu.

— **Dyrekcja Państwowego Gimnazjum Klasycznego w Bydgoszczy,** Plac Wolności 4, podaje do wiadomości, że konferencja wywiadowcza dla rodziców i opiekunów uczniów zakładu odbędzie się w środę, dnia 19 listopada, od godz. 4 po poł do godz. 5 po poł. w gmachu gimnazjum.

— **Baczność b. wojskowi!** Osobom, które doznały uszkodzenia na zdrowiu w czasie pełnienia służby wojskowej tak w wojsku polskim, jak i w armjach państw zaborczych, jak i pozostałym po poległych i zmarłych zwraca się raz jeszcze uwagę na upływający z dniem 31 grudnia b. r. ostateczny termin do stawiania wniosków o przyznanie praw inwalidzkich. Bliższych informacyj zasięgnąć można w Sekretarjacie Okr. Koła Związku Inwal. Wojen. R. P. w Bydgoszczy, ul. Poznańska 20a.

— **Z ruchu kolejowego.** Wobec odwołania od Brześcia do Warszawy pociągu pospiesznego nr. 802, kursuje od 2 bm. od Siedlec do Warszawy Wsch. pociąg osobowy nr. 816 według następującego rozkładu jazdy: Siedlce odj. 5,55 — Kroszków 6,12 odj. 6,13 — Sosnowo 6,24 — odj. 6,24 — Mroczy 6,36 odj. 6,37, Ceglów 6,44 odj. 6,44 — Kłonia 6,49 odj. 6,49 — Mińsk Maz. 7,01 odj. 7,03 — Dembe Wielkie 7,14 odj. 7,14 — Skróda 7,21 odj. 7,21 — Miłosna 7,27 odj. 7,28 — Solejówek 7,32 odj. 7,32 — Wola Grzybowska 7,35 odj. 7,36 — Wesoła 7,40 odj. 7,40 — Rembertów 7,46 odj. 7,47 — Warszawa Wsch. Rozrządowa 7,53 Warszawa Wsch. przyj. 8,00. We węźle baranowickim odwołano z dniem 5 bm kursowanie pociągów zdawczych osobowych nr. 4123/4124.

— **Pożar w zakładzie św. Ducha przy ulicy Kujawskiej.** Dnia 16 b. m. po poł. wybuchł pożar z niewiadomych przyczyn w budynku zakładu św. Ducha. Straż pożarna przybyła na miejsce i zlikwidowała pożar. Straty były niewielkie.

— **Kino Corso** wyświetla z powodzeniem film, ilustrujący przygody dzielnego cowboya i miłość jego ku pięknej dziewczynie p. t. „Na zachód" Rolę główną odtwarza bohater filmów sensacyjnych Sack Holt, w otoczeniu słynnych odtwórców filmu p. t. Chata wuja Toma". Nodprogram komedje p. t. „Porwana narzeczona" i „Hardy miljonerem".

— **Kino Kristal** wyświetla dramat p. t. „Śpiewak jazzbandu" z Al Jolsonem. Treścią obrazu jest gorąca miłość syna do ojca.

— **Kino Marysieńka** gra wywierający silne wrażenie dramat dźwiękowy p. t.: „Podcięte skrzydła". Przytem urozmaicony dźwiękowy nadprogram.

— **Kino „Nowości".** „Szalony książę", dźwiękowy melodramat, należy do filmów wyjątkowo ciekawych. Treść urozmaicona. Wspaniały mecz bokserski przy wielkich tłumach publiczności wywiera potężne wrażenie. Joan Grawford w roli Lulu stworzyła kreację przemyślaną i bardzo inteligentnie przeprowadzoną. Karol Dane (Slim) doskonały. Program uzupełnia bardzo dobry dodatek śpiewno - muzyczny.

— **Kino Oko.** Dziś premjera fascynującego programu p. t. „Raj dziewczęcy", film obfitujący w sceny, tryskające werwą i humorem, w bogatą treść i wystawę. Na scenie: Rewja w nowym repertuarze. — Wkrótce największy film świata, który zachwyci Bydgoszcz: „Bitwa nad Sommą".

Walne zebranie „Gryfu".

W ubiegły piątek odbyło się w sali restauracji „Pod Lwem" walne zebranie klubu wioślarskiego „Gryf". Po zagajeniu przez prezesa Tyborskiego, wybrano marszałkiem zebrania p. Piotra Kozłowskiego, na ławników dra Lewińskiego i Kemnitza. Sekretarzował p. Antoni Kozłowski.

Ustępujący zarząd zdał sprawozdanie z działalności w ubiegłym roku. Sprawozdania prez. Tyborskiego, sekretarza Marcinkowskiego, skarbnika Rosta i naczelnika Derengowskiego nagrodzono gorącemi oklaskami. Po udzieleniu absolutorjum, przystąpiono do wyboru nowego zarządu. Jednomyślnie wybrano prezesem ponownie Stanisława Tyborskiego. Wiceprezesami obrano: administracyjnym Gawrycha technicznym Derengowskiego. Dalej naczelnikiem został Głyda, jego zastępcą — Tymler, skarbnikiem — Rost, zast. — Kałas, gospodarzem technicznym — Pniewski, zast. — Frank, gospodarzem administracyjnym — Gołębiowski, zast. — Cymer. Sąd honorowy tworzą druhowie dr. Lewiński, Schroedel, Reszka, Pilaczyński i Górski. Radnymi obrano ponownie druhów Zamiarę Br. i Kemnitza, bibljotekarzem — Pelca.

Następnie przyjęto budżet na r. 1931 w wysokości 15.347 zł.

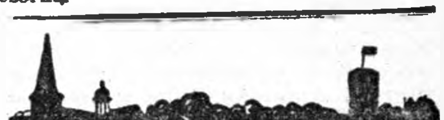
Po załatwieniu kilku spraw wewnętrzno klubowych, prezes Tyborski zamknął zebranie krótkiem przemówieniem, w którem dziękował za ponowne wybranie go prezesem i za chęcał do dalszej zgodnej pracy dla dobra wioślarstwa polskiego.

Z zebrania tego wynieśliśmy wrażenie, że klub gryfistów rozwija się nader pomyślnie i że swej strony życzymy „Gryfowi" jak najlepszych wyników sportowych w przyszłym sezonie

ANIELINY pod Nakłem.

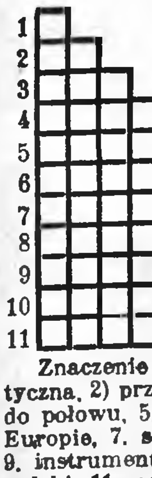
Święto P. W. Dnia 9. 11. obchodził hufiec P. W. Anieliny swe święto. Przy dźwiękach orkiestry 62 p. p. wyruszył pochód miejscowych towarzystw i dziatwy szkoły wioską Anieliny i Łodzią na salę p. Tessmera. Po przemówieniu kier. szk. Szwedy Bronisława odbyło się przedstawienie p. t. „Grzegorz Dandin", prowadzone umiejętną ręką kier. szkoły Szwedy. Po przedstawieniu odbyła się zabawa. Czysty zysk przeznaczono na szkołę wieczorną.

Z zebrania Kwoki. Sanacja, próbując szczęścia, zwołała na 12 b. m. zebranie Kwoki. Przyjechały agitatorki z Bydgoszczy, które zaczęły wpajać jak małym dzieciom zamiłowanie do p. Piłsudskiego. Na to na sali powstała wielka wrzawa i agitatorki dostały zasłużoną odpowiedź od zebranych kobiet-patrjotek. Z okrzykami na cześć listy nr. 4, marsz. Trąmpczyńskiego, Hallera i Dmowskiego, zebrani opuścili salę. Gdyby nie policja rozproszyła zebranych kobiet, agitatorki odebrałyby kilka

Zagadki i szarady.

Łamigłówka.

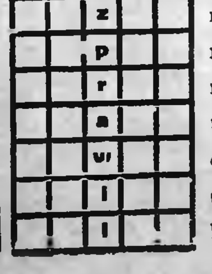
Znaczenie wyrazów: 1. litera fonetyczna, 2) przyimek, 3. imię biblijne, 4. do połowu, 5. gnębiciel, 6. państwo w Europie, 7. skład papierosów, 8. styl, 9. instrument muzyczny, 10. wieszcz polski, 11. najwyższe prawo.

Wizytówka

S. Nimolius

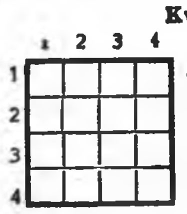
twórca faszyzmu.

Uzupełnianka.

łamigłówka obrazkowa
niedostatek
miasto na Pomorzu
rabunek
mieszkanie dla bezdomnych
tłuszcz roślinny
dla dzieci w szkole
symbol niebieski
biała broń

Kwadracik.

— bożek miłości
— ptak morski
— szkodnik roślinny
— pouczenie

Zadanie matematyczne.

Z niżej podanych cyfr, niezmieniając porządku kolejności, osiągnąć rezultat 100. Wolno stosować wszystkie cztery działania:

1 2 3 4 5 6 7 8 9. 100.

Rozwiązanie z Nr. 260.

Uzupełnianka: Ola, Elida, flaszka, matka, lak, ryk, rybak, wół, dzwony, Toruń, gęś, kakao, woń, kot, mydło, wyborca, Sawan, rak.

Domyślanka: Obowiązkiem każdego Polaka jest głosować na listę narodową z marszałkiem Trąmpczyńskim na czele.

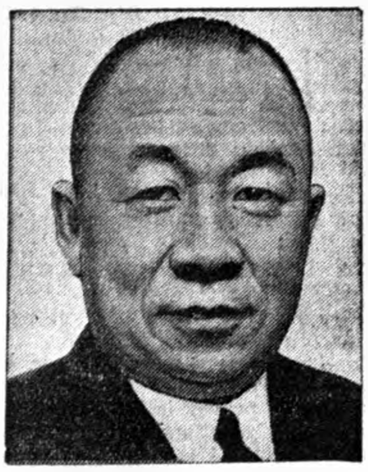
Kwadracik: rola, osad, ława, Adam.

Wizytówka: powieściopisarz.

Zagadki: „Asy - gnaty".

Trafne rozwiązania nadesłali: z Bydgoszczy Janina Szymańska, Cieszkowskiego 17, Kazimierz Cyganek, Śred.a 58. Z prowincji: Halira Kajdanówna, Żnin, Śniadeckich 10, Pola Bieganowska i Czesław Ratajski, Chodzież — Dworzec, Marjan Drygalski, Strzelno, Łucja Jaruszewiczówna, Wysoka, pov. Wyrzysk.

Popierajcie handel polski!

Generał japoński Kiszimoto podróżuje obecnie po Europie, by zapoznać się z najnowszemi zdobyczami techniki wjennej.

guzów. Kobiety kruszwickie były bardzo wzburzone ostatniemi wypadkami w Bydgoszczy, gdzie policja udaremniła zebranie narodowe.

Nieszczęśliwy wypadek. Dnia 13 b. m. został przejechany przez pociąg tut. Cukrowni niejaki Bonikowski Tadeusz w wieku lta 12. Bonikowski w chwili, gdy pociąg zwalniał biegu w czasie przejeżdżania przez Kruszwicę-wieś, wskoczył na wagon, lecz tak nieszczęśliwie, że spadł pod koła wagonów, które odcięli mu obie nogi. Po opatrunku przez Dr. Kowalskiego, odwieziono nieszczęśliwego do szpitala powiatowego w Strzelnie, gdzie życie zakończył.

Z wieczornicy S. M. P. Ruchliwe w tut. mieście Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej urządziło w ubiegłą niedzielę z okazji Święta Młodzieży wieczornicę, która odbyła się na sali p. Daleszyńskiego. Program wieczornicy był bardzo urozmaicony, składał się z odczytu, deklamacji, wygłoszonej przez drh. Mintusa, dalej odegrania przedstawienia p. t. „Posądzony", które wypadło bardzo dobrze i krótkiej przemowy ks. patrona Goleskiego.

Wypadek samochodowy. Samochód P. Z. 82.717 wjechał na drzewo przydrożne pod Kruszwicą — Grodztwem. Samochód został silnie uszkodzony, zaś pasażerowie wyszli bez szwanku. Winę w tym wypadku ponosi szofer Wł. Adamkiewicz, zamieszkały w Kole przy ul. Włocławskiej nr. 4. Posterunke P. P. spisał na miejscu protokuł.

Z życia Tow. Ludowego. W salce Hotelu Centralnego odbyło się miesięczne zebranie Tow. Ludowego pod przewodnictwem prezesa p. Redlarskiego. Protokół odczytał sekretarz p. Homa, który jednomyślnie przyjęto. Jako nowych członków przyjęto pp.: Chylewskiego Bronisława z żoną, Domerackiego Pawła i Knittera Józefa. Piękny i pouczający wykład wygłosił prezes p. Redlarski. Treść referatu odpowiednią do czasu obecnego, przyjęto z wielkim aplauzem. Drugi z rzędu odczyt wygłosił p. Szmelter o znaczeniu sztandaru i odznaków. W związku z odczytem prezes podał do wiadomości, że u skarbnika p. Januszewskiego są jeszcze odznaki Towarzystwa do nabycia. Przyjętym zwyczajem Towarzystwo urządzi w początku stycznia swą wielką zabawę zimową, połączoną z przedstawieniem amatorskiem. Uchwalono urządzić zabawę dnia 4 stycznia. W wolnych głosach przemawiali pp.: Wiśniewski, Krzywosącki, Szmelter. Po omówieniu całego szeregu spraw towarzyskich odśpiewaniem jednej zwrotki pieśni nabożnej prezes p. Redlarski solwował zebranie pochwaleniem Pana Boga.

Uczciwi znalazcy. Jakaś młoda dziewczyna z Małego Mędromierza pow. tucholski, bawiła w mieście naszem celem poczynienia zakupów. Po załatwieniu intersów obładowana paczkami udała się na tutejszy dworzec, by powrócić do domu. Będąc w pociągu po odjeździe tegoż ze stacji Chojnice, spostrzegła brak torebki ręcznej, w której między innemi znajdowało się 50 zł. gotówki. W Tucholi natychmiast zgłosiła zgubę. Po krótkiej rozmowie telefonicznej ze stacją Chojnice można było uwiadomić stroskaną dziewczynę radosną nowinę, że dwóch uczniów gimnazjum zgubioną torebkę na peronie znalazło, oddając takową u naczelnika stacji. Dzięki uczciwości młodych znalazców, dziewczyna odzyskała zgubę.

Ujęcie sprawców kradzieży. Policji naszej udało się ująć sprawców kradzieży popełnionej u drogerzysty pana Huberta. Są to jeszcze młodzieńcy P. Hubert odzyskał skradziony towar zpowrotem.

Położenie wewnętrzno - polityczne w Austrji jest bardzo powikłane. I nie wiadomo, co państwo to czeka w najbliższej przyszłości. Wrócił bowiem do Austrji wydalony swego czasu poza granice państwa przywódca „Heimwehry" major Pabst. Obecny minister spraw wewnętrzych Austrji, książe Starhemberg pozwolił Pabstowi na powrót do Austrji. Pabst przebywał w Wenecji. Na granicy swego przywódcę witała „Heimwehra" przemówieniami i orkiestrą. Widzimy go powyżej po przekroczeniu granicy z kwiatami w ręku.

SZAMOCIN.

Z zebrania Stron. Narodowego. Dnia 11 b. m. odbyło się w sali Concordji zebranie Stronnictwa Narodowego za zaproszeniami. Zebranie zagaił p. Skibiński, witając referenta p. Kaźmierczaka i licznie zebraną publiczność. Referent w przeszło godzinnem referacie przedstawił stan gospodarczy i polityczny w Polsce. Referat przerywano oklaskami i okrzykami na cześć marsz. Trąmpczyńskiego i listy 4. W dyskusji nikt głosu nie zabierał. W międzyczasie przy bufecie grupka „sanatorów" z komornikiem Chudowiczem z Margonina na czele zrobiła dobrą „libację", a następnie urządziła awantury, które zostały jednak stłumione.

SOKOLEC pod Szamocinem.

Z zebrania Stron. Narodowego. Dnia 11 b. m. u p. Szylczyńskiego odbyło się zebranie Stron. Narodowego, które zagaił p. Skibiński. Referat wygłosił p. Kaźmierczak. Mówcę nagrodzono oklaskami. Okrzykami na cześć listy narodowej zakończono zebranie w podniosłym nastroju.

LIPA pod Szamocinem.

Zebranie Stronnictwa Narodowego. Dn. 11 b. m. w sali p. Gryczki odbyło się zebranie Stron. Narodowego, które zagaił p. Skibiński. Przeszło godzinny referat wygłosił p. Kaźmierczak. Mówca zobrazował życie gospodarczo-polityczne, wykazując błędy sanacji. Okrzykiem na cześć marsz. Trąmpczyńskiego i Romana Dmowskiego i listy 4 zakończono zebranie.

60 tysięcy za śpiew

W Stanach Zjednoczonych jest obecnie śpiew najlepiej płatny. Nawet artyści filmowi nie zarabiają tyle, co śpiewacy operowi i estradowi. Spowodowało to radjo. Początkowo ograniczały się radja amerykańskie do najskromniejszych programów muzycznych i odpowiednio do tego wynagradzały artystów. Obecnie wypowiedziały sobie wszelkie stacje radjowe walkę o pierwszeństwo i przesadzają po prostu w dobijaniu się o pierwszorzędnych artystów. Czem sławniejszy artysta, tem więcej słuchaczy zdobywa sobie towarzystwo, które go pozyskało — rozpisując odpowiednio szumne reklamy.

Posłuchajmy, jak przedstawia się wynagrodzenie śpiewaków w Ameryce. Otóż gazety tamtejsze donoszą, że Harry Lander otrzymał za odśpiewanie trzech piosenek 180 tysięcy złotych, czyli 60 tysięcy za każdą piosenkę. Swoją drogą artysta okazał się wspaniałomyślny i dodał łaskawie jeszcze jedną. Miał podobno zobowiązanie wobec pewnej fabryki obuwia i ta skłoniła go do naddatku. Al. Jonson, starszy śpiewak jazz - bandowy dostawał za każdą minutę śpiewania 9 tysięcy złotych, a ponieważ śpiewał dziesięć minut, wyniosło honorarjum 90 tysięcy złotych. Francies Alda, która wystąpiła ostatnio w „Metropolitan Opera Company", otrzymała za krótką produkcję śpiewaczą 36 tysięcy złotych. Oświadczyła wobec tego, że już nie powróci na scenę, bo pieniądze stacyj radjowych zbyt są kuszące, aby im nie miała ulec. Ona, a z nią kilka innych gwiazd śpiewaczych odtworzą w radjo 6 oper Pucciniego.

Słuchacze lubią specjalnie Harry Landdera, który sam podaje tytuły swych pieśni, gdyż w Ameryce uważają, że speakerzy są zbyt nudni dla swego gadulstwa.

Śpiewacy radjowi żalą się, że śpiew w radjo nie daje tego zadowolenia, co występy na scenie, bo odbiera im możność cieszenia się entuzjazmem słuchaczy. Ale łezki żalu ociera mamona i wygodne życie w radjo, dzie prace oblicza się na minuty.

Czy jesteś członkiem Czerwonego Krzyża?

Premjer hiszpański gen. Berenguer ma zamiar podać się do dymisji, bowiem nie spodziewa się większości w wyborach do nowego parlamentu hiszpańskiego. Gen. Berenguer został premjerem po upadku dyktatury Primo de Rivery.

Proces beatyfikacyjny dwóch przemysłowców francuskich.

(KAP) Św. Kongregacja Obrządków ogłosiła dwa dekrety, na mocy których proces wstępny w sprawie beatyfikacji dwóch przemysłowców francuskich Filiberta Vrau i Kamila Feron, zapoczątkowany przez kurję biskupią w Lille, będzie obecnie prowadzony w Rzymie. Obaj świątobliwi przemysłowcy przez niestrudzone wysiłki doprowadzili swoje przedsiębiorstwa do rozkwitu, troszczyli się pilnie o duchowe i materjalne potrzeby swych licznych robotników i urzędników, i we wzorowy sposób wcielali w życie zasady społecznej encykliki Leona XIII „Rerum Novarum". Pracując niezmordowanie w duchu akcji katolickiej, łożyli wielkie sumy na cele dobroczynne i założenie uniwersytetu katolickiego w Lille. Filibert Vrau umarł dnia 19 marca 1906 r. w wieku lat 76; Kamil Feron 30 marca 1908 r., mając lat 78.

Czytajcie Gazetę Bydgoską!

Programy radiofoniczne.

Środa, 19 listopada 1930 r.

Warszawa, 212,5 kc., 12 kW., 1.411,7 m.
11,40. Przegląd prasy krajowej P. A. T.
12,10. Muzyka z płyt gramofonowych.
15,00—15,20. Komunikat gospodarczy.
15,35—15,50. Komunikat harcerski.
16,15—16,45. Kwadrans dla najmłodszych
16,45. Muzyka z płyt gramofonowych.
17,45. Koncert Ork. P. R.
18,45—19,10. Rozmaitości.
19,10—19,25. Giełda rolnicza.
19,25—19,35. Muzyka z płyt gramofonowych.
19,55—20,00. Muzyka z płyt gramofonowych.
20,30. Koncert wieczorny.
22,15. Muzyka z płyt gramofonowych.
23,00. Muzyka taneczna z dancingu „Oaza".

Poznań, 896 kc., 1,5 kW., 334,8 m.
7,15—8,00. Gazeta poranna R. P.
13,05—14,00. Koncert gramofonowy.
14.00—14,15. Komunikaty P. A. T.
17,15—17,45. Audycja dla dzieci w wykonaniu „Wujcia-Czesia".
17,45—18,45. Koncert z Warszawy.
18,45—20,30. Dodatek do gazety porannej R. P.
20,30—21,30. Koncert muzyki w wykonaniu orkiestry 58 p. p.
21,30—22,00. Recital wokalny St. Ziemniewiczówny (sopran).
22,15—24,00. Muzyka taneczna z cukierni „Polonja".

Katowice, 734 kc., 10 kW., 408,7 m.
11,40. Przegląd prasy krajowei z Warszawy.
12.10—13.10. Koncert z płyt gramofonowych
15.00—15.20. Komunikat gospodarczy z Warszawy.
16,15—16,45. Program dla najmłodszych i dzieci starszych.
16.45—17,15. Koncert z płyt gramofonowych
17.45—18,45. Transmisja z Warszawy.
20.30—22,00. Koncert wieczorny.
22,15. Koncert z płyt gramofonowych.

Atomy i fale eteru.

Kiedy to z tajemną czcią, nieśmiało, pierwsi zdobywcy ludzkiej myśli zapuścili się w nieznane labirynty wiedzy, jednem z pierwszych zagadnień, nasuwających się badaczom było pytanie: czem jest materja?

Dlaczego woda, przy niskich temperaturach jest ciałem stałem, daje się rąbać, rozpada się w kawałki, tak jak drewno i węgiel? Czy lód jest tą samą materją, która ulatuje w powietrze i w postaci lekkich obłoczków gdzieś znika, gdy słońce silnie praży tafle wody tej samej, którą gasimy pragnienie? Dlaczego odczuwamy ból, dotykając gorącego przedmiotu? Z czego składa się wszechświat? Czy istnieje materja, stanowiąca prapoczątek wszystkich objawów życia?

Te i podobne pytania dręczyły ludzkość już wtedy, gdy stawiali pierwsze kroki w nieznanej dziedzinie wiedzy. A równocześnie niemal dyskutowano nad innym, niemniej doniosłym problemem. Czem jest światło? Jakimże to sposobem przedmiot obcy może zwracać na niebie naszą uwagę? Czem są owe maleńkie promyki świetlne, zdobiące każdej nocy nieboskłon? Czy ciała świecące wyrzucają z siebie cząsteczki, które docierają do naszego oka i tu tworzą na jego dnie swój własny obraz?

Z pierwszego zagadnienia materji wyrosła i ukształtowała się w ciągu tysiącleci teorja atomowa, drugie zrodziło teorję eteru, napełniającego cały wszechświat mrowiem swych różnobarwnych fal. Dziś fizyka stara się obie teorje — materji i fal eteru — połączyć w jedną całość, chce stworzyć jednolitą syntezę.

Przyznać coprawda musimy, że ostateczny pogląd dotąd się jeszcze nie skrystalizował. Fizycy znajdują się w takiem położeniu, jakby należało z niezliczonej ilości oddzielnych kamyków odtworzyć jakiś ogromny obraz mozaikowy. Dopóki było mało kamyczków, praca wydawała się łatwa i nie trudno było złożyć jakiś niezbyt skomplikowany obraz. Im więcej jednak odkryto ciekawych przyczynków do danych zagadnień nauki, tem trudniej jest złożyć wszystkie szczegóły w syntetyczny obraz, o którym moglibyśmy orzec, że zgadza się z pierwowzorem — stawaniem się w przyrodzie. Tem wspanialszy będzie oczywiście ostateczny wynik, tryumf ludzkiej myśli naukowej.

Przy wszystkich badaniach nad istotą światła i materji, samo światło odgrywało największą rolę, światło w sensie fizykalnym. Bowiem dla fizyka my wszyscy jesteśmy w 98% ślepcami. Około 55 oktaw fal eteru obejmują już badania fizykalne, a nasze oko zdolne jest widzieć tylko jedną z tych oktaw.

Z lekcji śpiewu, muzyki lub też z podstaw fizyki wiemy, że tony dzielimy na oktawy w ten sposób, że każdy ton oktawy wyższej odznacza się podwójną liczbą drgań akustycznych odpowiedniego niższego tonu. Fale akustyczne rozchodzą się w powietrzu, fale świetlne w eterze kosmicznym. Fale akustyczne (słuchowe) i optyczne (świetlne) różnią się więc tylko tym ośrodkiem działalności, pozatem jednak niemal te same prawa dają się do nich stosować.

Fale świetlne, widoczne dla wzroku naszego, obejmują tylko jedną oktawę, pozatem różnią się od innych fal eteru tylko długością fali. Najdłuższemi falami eteru są fale elektromagnetyczne, wykorzystywane w radjach, nieco krótsze są fale Hertza, następnie mamy półtora oktawy fal mało nam znanych, dalej fale cieplne, wreszcie następują fale świetlne, za niemi fale pozafjołkowe, graniczne, roentgenowskie, gamma, a zupełnie na końcu, daleko poza falami gamma, fale kosmiczne, niedawno odkryte.

Ostatnie badania przekonały fizyków, że prócz natury falistej możemy we wszystkich tych rodzajach promieni eteru odkryć pewne własności atomistyczne. Ale o tem pomówimy nieco niżej; teraz przejdziemy do materji, do atomów.

Sto lat temu, za czasów Daltona, ojca współczesnej teorji atomowej, uczeni skłonni byli uważać, że atomy każdego pierwiastka chemicznego różnią się wielkością i kształtem, że są niezniszczalne, i nie mogą się zamienić na atomy innego pierwiastka. Jednak już na końcu zeszłego stulecia stało się rzeczą pewną, że reprezentantami wszystkich zjawisk ruchowych materji są tylko dwa rodzaje pracząsteczek materjalnych, których masy są stałemi, uniwersalnemi i że wszystkie atomy zbudowane są z dwóch rodzajów pracząsteczek. Te pracząsteczki zwiemy dziś protonami (o większej masie), oraz elektronami (o mniejszej masie).

W ostatnich dziesięcioleciach XIX stulecia, uczeni przekonali się również o atomistycznej strukturze elektryczności. Fizycy zauważyli, że wszelkie naboje elektryczne mieszczą w sobie całkowitą ilość podstawowych naboi, i że wszystkie prącząsteczki materji wykazują taki nabój podstawowy, a mianowicie cięższe protony nabój dodatni, lżejsze elektrony nabój ujemny.

Do odkrycia materjalnych prącząsteczek oraz najmniejszych nabojów elektrycznych przyłączyło się na początku naszego stulecia nowe, niemniej ważne odkrycie. Stwierdzono mianowicie, że światło posiada również strukturę atomistyczną, że można więc poniekąd mówić o atomach świetlnych.

Jak to już stwierdził w roku 1900 Planck, a w roku 1905 Einstein bliżej uzasadnił, promieniowanie świetlne składa się z ogromnej ilości podstawowych kwant świetlnych, dziś często zwanych fotonami. Liczne doświadczenia wykazały, że fotony istnieją tak samo jak protony i elektrony. Gdy naprzykład promieniami pozafiołkowemi Roentgena naświetlano płytki metalowe i gdy wskutek tego roje elektronów zostały oderwane od metalu płytki, stwierdzono, że energja jednego fotona zamieniła się na energję ruchową jednego elektrona. Odwrotny proces zachodzi przy wytwarzaniu promieni Roentgena za pomocą promieni katodowych, czyli za pomocą poruszających się ustawicznie elektronów — z zanikającej energji ruchowej każdego poszczególnego elektronu pozostaje jeden foton.

Z teorji względności Einsteina wiemy, że masa i energja są sobie tożsamościowo równe; wynika stąd również, że każdy foton posiada pewną masę. Fizykom i przyrodnikom należy zdradzić, że masę fotonów otrzymujemy, mnożąc częstość drgań pewnej fali świetlnej przez 7,27, a dzieląc przez 10 do potęgi 48, czyli przez liczbę wyrażoną jedynką z 48 zerami! Dla światła widzialnego masa fotonu jest bardzo mała, w porównaniu z masą elektronu mniejwięcej kilkaset tysięcy razy mniejsza. Tylko masa fotonów promieni gamma dorównuje masie elektronów. Jak wykazał Compton w roku 1923, przy zderzeniu się elektronów z fotonami prawo zachowania energji oraz ilości ruchu jest ściśle zachowane.

Odkrycie atomistycznej struktury światła wywołało ogromny przewrót w naszych pojęciach optycznych. Przewrót ten nastąpił mniej więcej równocześnie z rewizją dotychczasowego mechanistycznego poglądu na świat zjawisk fizykalnych. Na fundamencie teorji względności powstała w roku 1905 i 1909 nowa mechanika. Mechanika Einsteina przyniosła nam nowe wiadomości o zachowaniu się ciał poruszających się z wielką szybkością, dającą się porównać z prędkością światła.

Dawna, klasyczna mechanika pozostała niezmieniona i dostatecznie ścisła dla prędkości małych, takich mianowicie, jakie rozwijają nasze ziemskie środki lokomocji. Pozostała jednak jeszcze niezapełniona bardzo poważna luka — ani bowiem mechanika klasyczna, ani też relatywistyczna nie mogła — jak się okazało — dostatecznie wyjaśnić procesów, odbywających się w maleńkim świecie atomów, gdzie dookoła jądra krążą maleńkie elektrony.

Odkrycie fotonów skomplikowało sytuację jeszcze bardziej.

W myśl teorji Bohra i Sommerfelda każdy atom składa się z jądra atomowego, oraz z krążących dookoła niego elektronów. Elektrony poruszają się po orbitach, których niezmienna odległość od jądra da się teoretycznie obliczyć, i z których elektron zazwyczaj nie zbacza. Zdarzają się jednak wypadki, kiedy elektron pod wpływem wzajemnego odpychania się wszelkich elektronów atomu zostaje zniewolony do zmiany toru i wtedy nagle przeskakuje do innego toru „dozwolonego". Wówczas w otaczającem atom morzu eteru zostaje fala świetlna o pewnej, ściśle określonej częstości drgań.

Model atomowy Bohra doskonale wyjaśnił stosunki, panujące w atomie wodoru, niestety już przy tłumaczeniu struktury atomu helu teorja Bohra napotkała na poważne trudności.

Taką była sytuacja na froncie fizykalnym mniejwięcej w roku 1923, kiedy fizyka stanęła przed wewnętrznym kryzysem swych teoryj. Dopiero od roku następnego, horyzont nauki rozpoczął się rozjaśniać. Ukazały się prace de Broglie'go, Heisenberga, Schrodinger'a i Dirac'a, które znakomicie rozszerzyły nasze wiadomości o świetle i materji. Nie można w ramach krótkiego artykułu omówić mechaniki fal oraz mechaniki kwant, na które złożyły się prace wspomnianych uczonych, można dać tylko ogólne, bardzo pobieżne streszczenie dzisiejszego poglądu na świat materji i fal eteru.

Doświadczenia fizykalne ostatnich dziesięcioleci wykazały ostatecznie atomową strukturę materji. Najnowsze jednak badania wykazały równocześnie, że poszczególne prącząsteczki nie są, powiedzmy, autonomiczne. Ani dokładna lokalizacja, ani też ścisłe określenie kształtów nie jest możliwe dla prącząsteczek. Każda prącząsteczka, czy to elektron, proton czy foton podlega wpływom swych sąsiadów i odwrotnie ogranicza ich swobodę.

Różnicę w pojmowaniu materji i światła zostały usunięte nieomal ze współczesnej teorji atomowej. Zasadnicze właściwości materji, jak n. p. struktura atomistyczna oraz bezwładność zostały również stwierdzone dla światła, a na odwrót charakter falowy światła odkryto również przy materji.

Pojmowanie atomistyczne i faliste łączy się dziś w jednolity pogląd na świat zjawisk fizykalno - chemicznych.

Wreszcie możemy również za jedną z cech współczesnych teorji fizykalnych uważać ich dążność do wyzwolenia od czysto ludzkich pojęć. Formuły i działania matematyczne pozwalają nam znacznie głębiej wniknąć w świat atomów, elektronów i fotonów, aniżeli potrafiłby to uczynić nasz niezręczny, obrazami fałszywej realności obarczony umysł.

Wiek nasz stworzył prócz czarodziejatechnika matematycznego nadczłowieka fizyki, przed którym mikrokosmos odsłania swe tajemnice.

Dr. L. Rz.

GIEŁDY

Giełda Poznańska.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 48% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 92,— % +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 38% +

(Kurs w złotych).
5% Pożyczka premjowa serja II 54.— P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję).
Bank Zw. Spółek Zar. I em. zł. 70.— +
Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 17. 11. 1930 r.

Waluty **Gotówka**
Dolary St Zjedn. tr.: 8.92½, sp.: 8.94½, kup.: 8.90½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,42	124,78	124,11
Holandja	358,90	359,80	358,00
Kopenhaga	238,57	239,17	237,97
Londyn	43,33	43,44	43,22
Nowy Jork	8,915	8,935	8,895
Nowy Jork kabel	8,924	8,944	8,904
Paryż	35,04	35,13	34,95
Praga	26,45	26,51	26,39

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poż. inwest.		100,00
4 proc. inw. serjne sztuki		101,50
5% poż. premj. dol.		5?,00
3% poż. bud		60,00
5% poż. konw.		49,?0
6% poż. dol.	75,50	75,00
10% poż. kol.		104,00

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—108,00
Bank Polski	160,50—161,00
W. T. Węgla	0.00— 3?,00
Lilpop	0.00— 24,00
Modrzejów	10,00— 10,2?
Norblin	35,00— 35,00
Pocisk bez kuponu za r. 1929	
Haberbusch	0,00—113,00
Mirków bez kuponu za r. 1928/29 i 1929/30	

Tendencja mocniejsza.

Komentarz.

Pożyczki państwowe niejednolite. Dla listów zastawnych i akcyj tendencja mocniejsza. Z bankowych mocniejszy Bank Handlowy i Bank Polski. Węgiel mocniejszy, z metalurgicznych mocniejszy Lilpop i Modrzejów, słabszy Norblin, ze spożywczych mocniejszy Haberbusz.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 17. 11. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694,5 gr. (118,? f. w. h.); b) pszenicy 744 gr. (126,4 f. w. h.); c) jęczmienia przemiałowego 667 gr. (113,? f. w. h.); d) owsa 568,5 gr. (78,1 f. w. h.)

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Żyto	17,75— 18,?0
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	24,50— 26,00
Usposobienie słabsze.	
Jęczmień przemiałowy	19,00— 21,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	25,00— 27,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	18,00— 19,25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia wł. work. 65%	29,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	43,00— 46,00
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	10,50— 11,50
Otręby pszenne	12,00— 13,00
Otręby pszenne (grube)	14,00— 15,00
Rzepak	42,00— 44,00
Groch Victoria	27,00— 32,00
Ziemniaki jadalne	2,00— 2,30

Ogólne usposobienie spokojne.

Ziemniaki fabryczne bez obrotów.

Tendencja na rynku zbożowym naogół bez zmiany.

RUCH TOWARZYSTW

Tow. śpiewu „Lutnia" Bydgoszcz. Dziś, we wtorek, o godz. 19,30, śpiewamy przy otwarciu „Uniwersytetu Ludowego" w Domu Katolickim przy Farze, ul. Wodna. Wstęp bezpłatny. O przybycie wszystkich członków na godz. 19,25 prosi usilnie Zarząd.

Koło Absolwentów Szkół Wydziałowych. Dziś, we wtorek, posiedzenie zarządu o godz. 19,30 w auli Szkoły Wydz. Męskiej, Konarskiego 7. Ważne sprawy.

Tow. Czeladzi Katolickiej. Zebranie w środę, 19 b. m., o godz. 19,30 w Domu Czeladzi. Również uprasza się o zwrot tych niebieskich legitymacyj, na które po odstemplowaniu będzie można uzyskać zniżkę do kin. Lekcja śpiewu o godz. 18,30.

Sodalicja Pań. Ze względu na inaugurację „Caritasu" zebranie Sodalicji odłożono na następny tydzień.

Bydgoski Chór Męski. Dziś, we wtorek, lekcja śpiewu w lokalu p. Bielawskiego o godz. 20. O godz. 18,30 tamże zebranie zarządu.

Klub sportowy „Iron". We wtorek 18 bm. o godz. 19.30 zebranie zarządu w sali restauracji „Zł. Róg" przy ul. Grunwaldzkiej.

Redaktor odp.: — Kazimierz Małycha.

Kwit miesięczny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia:

Tytuł Gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Oproc. i manip.	Razem
„Gazeta Bydgoska"	Bydgoszcz	miesiąc grudzień	2,20	0,39	2,59

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.

Pokwitowanie urzędu pocztowego

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy

.... dnia ....

Kwit miesięczny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia:

Tytuł Gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Oproc. i manip.	Razem
„Gazeta Bydgoska"	Bydgoszcz	miesiąc grudzień	2,20	0,39	2,59

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.

Pokwitowanie urzędu pocztowego

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

.... dnia ....

Przetarg przymusowy.

W środę dnia 19. 11. 30 o godz. 3-ciej po poł. sprzedawać będę w Solcu Kujawskim u p. Pauly najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą.

1 lustro z szafką, 1 dywan, 1 szafę, 1 leżankę, 3 obrazy, 1 deczkę pluszową 2 wazony, 1 zastawę stoł

n-1202 **Kowalski** kom sąd. w Bydgoszczy.

Sprzedawcy (czynie)

domokrążni otrzymają bardzo pokupny artykuł sezonowy. Wysoki zysk zapewniony. Mała gotówka konieczna.

Zgłoszenia „Esge" Gazeta Bydgoska, Bydgoszcz ul. Marsz. Focha 39.

Nerwowi, neurastenicy,

cierpiący na drażliwość, słabość woli, brak energji, melancholję, przesyt życia, bezsenność, ból głowy, wrażliwość nerwów, śledzennice, nerwowe zaburzenie serca i żołądka, otrzymają bezpłatnie broszurę Dr. Weiscego słabość nerwów, Dr Gebhart i Ska, Gdańsk. Oddział 84. n.3311

Sprzedam PIANINO I ROWER

Warszawska 7 a, parter prawo d-1563

Zamówienia z prowincji załatwiamy bezwłocznie po wpłaceniu należności na konto nasze w P. K. O. Nr. 956.

Przetarg przymusowy.

W środę dnia 19 XI. 30 o godz. 9-tei przed poł. sprzedam w mej kancelarji przy ul. Śniadeckich nr. 20. najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą:

1 zegar ścienny 1 lustro stojące.

n-1201 **Kowalski** kom. sąd. w Bydgoszczy.

Reklama jest dźwignią handlu

za anons opłaca się raz tylko! klientelę zyska się na zawsze

Ogłaszajcie w Gazecie Bydgoskiej!

Emulsja tranowa

z marką **„Łabędź"** jest dobra i tania N98?

„APTEKA POD ŁABĘDZIEM"

BYDGOSZCZ, GDANSKA 5

Koks pogazowy w pierwszorz. gatunkach

Siarczan amonowy o zawartości 20-22% azotu,

d 1019

Benzol motorowy

Brykiety węglowo-koksowe

Sprzedaje w większych i mniejszych partjach **po cenach zniżonych**

Bydgoska Gazownia Miejska

ul. Jagiellońska nr. 40 Telef. 630, 631, 2235.

Jeżeli nie Szyller-Szkolnik to któż inny potrafi szczegółowo określić Twój charakter, zdolności i przeznaczenie. Napisz imię nazwisko, miesiąc urodzenia, otrzymasz próbną analizę darmo. Poznasz kim jesteś kim być możesz. **Warszawa, Psycho-Grafolog Szyller-Szkolnik, Nowowiejska 32 m 6** Znaczkami pocztowemi 75 gr. na przesyłkę załączyć. Przyjęcia osobiste cały dzień. Analiza szczegółowa, horoskop, odpowiedzi słynnego medjum Evigny-Rara złotych 3

Napisowy wiersz tłusty 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr., 5 liczb = 1 słowo. i, w, z, a = każde stanowi słowo.

OGŁOSZENIA DROBNE

na ten sam dzień, przyjmuje się tylko do g. 9 rano.

Znak ofertowy (naprzykład: z 1864, n 5243 b 3582 itd.) = 1 słowo. Dla poszukujących posad 20 proc. zniżki

Pianina

z pierwszorzędnych materjałów, starannie wykonane **poleca** 1056 z rzetelną gwarancją korzystniej od fabrykatów wyrabianych przez niefachowców

Fabryka pianin

B. Sommerfeld

BYDGOSZCZ

ul. Sniadeckich 56 i Gdańska 19

Używane pianina i harmonje stale na składzie.

POLECENIA

MATERACE

patentowe wykonuje fachowo po cenach fabrycznych Józef Bobkiewicz, Urocza wejście Kowalska 5. n-654

Meble

kompletne urządzenia oraz pojedyncze specjalność materace, kanapy, leżanki. zagotówkę i na spłaty po niskich cenach poleca T. SAJKOWSKI, Bydgoszcz, Jezuicka 18 n22

KUŚNIERZ

przyjmuje zamówienia na futra miarowe i reparacje Zduny 1 3 ptr. d660

SPRZEDAŻE

SKŁAD

dobrze prosperujący sprzęty domowe szkło i porcelana miasto powiatowe, niska dzierżawa zamienię na autobus dobrej marki lub inny objekt Of. do Gaz. Bydg. pod d-1630

KAMIENICA

wielka, masywna, nader solidnie budowana w br. gruntownie wyremontowana o 5 sklepach z mieszkaniami, wolnym lokalem fabrycznym przynosząca rocznie ponad 50 000 zł. do sprzedania w Toruniu za cenę 440 000 zł. przy wpłacie conajmniej 200 000 zł. Reszta no spłaty na 7 lat. Pośrednikom nie odpowiadam. Oferty do Gaz. Bydg. pod nr. 1604.

DROGERJA

miasto powiatowe, garnizon, szkoły wyższe, województwo poznańskie, z powodu zmiany zaraz sprzedam za gotówkę. Oferty do Gazety Bydgoskiej pod nr. 1587

MIÓD

Tutejsze kółko pszczelarskie sprzeda najwięcej dającemu za gotówkę jeszcze kilka centnarów „czystego kwiatowego miodu." Fidler prezes Grobia Sieraków, pow. Międzychod, Wlkp. d-1623

Pianino

nżywane sprzedam okazyjnie **Majewski,** Pomorska 65 d1191

SPRZEDAM

52 morgi ziemi pszennej zabudowania masywne inwentarze nadkompletne, stacja, szkoła mleczarnia w miejscu Zgł. do Gaz. Bydg. pod d-1635

W większem mieście

powiatowem, gdzie gimnazjum szkoła wydziałowa, wojsko jest zaraz z powodu choroby właścicielki dobrze prosperujący skład bławatów na sprzedaż. Dla rzutkiego kupca placówka bardzo dobra. Skład w głównej i ruchliwej ulicy. Of. do Gaz. Bydg. pod nr. 1640.

KUPNO

PIEKARNIĘ

dobrze prosperującą z domem w mieście pow., gdzie wyższe szkoły kupię zaraz. Oferty do Gaz. Bydg. pod nr. 1605

KUPIĘ

majątek 500 morgowy, kamienicę, cukiernię lnb restaurację za gotówkę. Oferty do Gaz. Bydgoskiej pod nr. 1596.

Poszukuję kamienicy

w centrum miasta z opłatą około 60 tysięcy ewentl. z wolnem mieszkaniem. Oferty do Gaz. Bydg. pod nr. 1628.

DZIERŻAWY

MAM

do wydzierżawienia skład rzeźnicki z całem urządzeniem i mieszkaniem w powiatowem mieście, gdzie gimnazjum i seminarjum. Oferty do Gazety pod nr. 1648.

POSAD POSZUK.

OPATENTOWANY

spajacz łóżek i stołów Generalnego zastępcy na Polskę z udziałem kilku tysięcy zł. poszukuje fabryka. Zgł. do Gaz. Byog. pod d-2624

DRUKI

wykonuje szybko i starannie

Drukarnia Polska

Sp. Akc.

Oddział Bydgoszcz

Marsz. Focha 39 - Tel. 352

HANDLOWE

Szofer—mechanik

przytem podróżujący z dobrze zaprowadzoną klientelą na Poznańskiem i Pomorzu szuka posady na ciężarówkę na rozwóz i sprzedaż towarów. Łaskawe zgł. Wójt Śniadeckich 8 d-1847

CZELADNIK

młynarski lat 26, 5 lat praktyki posiadający dobre świadectwa obeznany z wszelkiemi pracami wchodzącemi w zakres zawodu młynarskiego szuka posady od 20 lub później Leonard Foetke Kruszewo pow Czarnków. d1641

WOLNE POSADY

NAUCZYCIELKA

z wyższem wykształceniem do pomocy uczennicy I klasy gimnazjalnej i dalszych klas poszukuje się. Oferty proszę złożyć pod „Wykształcenie" do Gazety Bydgoskiej. d.662

Poszukujemy

wszystkich chętnych zarobku Gwarantujemy zarobek 200 do 300 złotych miesięcznie. Zabezpieczysz sobie i rodzinie egzystencję. Tylko złotych 350 potrzeba do założenia domowego warsztatu. Towary wykonane skupujemy płacąc za wyrób i bezpłatnie dostarczamy surowca. Żądajcie informacyj i bezpłatnych katalogów. Piszcie: Firma E. Potysz Cieszyn, skrytka pocztowa 136. d.1512

POSŁUGACZKA

młodsza potrzebna. Gdzie? Eksped. Gaz. Bydg. d658

LEKCJE

Lekcje muzyki

Dyplom Konserwatorjum Warszawskiego Zgłoszenia ulica św. Trójcy 31 **J. Chudzyńska** d.659

POKOJE

Pokój umeblowany

dla młodzieży szkolnej lub ewntl. 2 osób zaraz do wynajęcia. Wileńska 10. Wiadomość u właściciela domu. d-1379

POKÓJ

dla pana Świętojańska 14 2 ptr. d-661

OŻENKI

BRUNET

inteligentny poszukuje znajomości z piękną panią w celu towarzyskim. Oferty do Gaz. Bydgoskiej pod „Brunet" 1682

PANNA

lat 29, sympatyczna, z gotówką 6 000 zł. i wyprawą pozna pana poważnie myślącego na stałem stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty do Gaz. Bydgoskiej pod nr. 1676.

KAWALER

wysoki, lat 33, wykształcony poszukuje wspólniczki z kapitałem 15000 wzwyż. Cel matrymonjalny. Oferty do Gaz. Bydgoskiej pod nr. 1595.

ROŻNE

WSPÓLNIKA

lub wspólniczki z gotówką 1 500 zł. do powiększenia dobrze prosperującego biura handlowego poszukuję Of. do Gaz. Bydg. pod nr. 1509

3—5000

pożyczki poszukuję. Gwarancja pewna. dam stałej pensji 300 zł. miesięcznie. Oferty pod nr. 1554 do Gazety.

10 000 ZŁ.

pożyczki poszukuje zaraz 30 % za rok zgóry gwarancja hipoteczna wysokowartościowej realności miejskiej. Zgłoszenia do Gaz. Bydg. pod nr. 1649.

BEZPŁATNIE

Napisz natychmiast imię, rok miesiąc urodzenia otrzymasz analizę charakteru, zdolności przeznaczenia, określenie ważniejszych faktów życia — darmo. 75 gr. (znaczki pocztowe), na przesyłkę załączyć Warszawa, Psycho—Grafolog Szyller—Szkolnik Nowowiejska 32. d.967

POŻYCZKA

2,500 zł. na kilka miesięcy za dobrym procentem i zastawem poszukiwana. Oferty do Gaz Bydg, pod d-1650

PRAWIE

nowy **pokój** jadalny stół. biurko, kanapa, 2 fotele tanio sprzeda Św. Trójcy 22a ptr. prawo. d-651

Ze zniszczonego wskutek obsunięcia się ziemi Lionu.

Abonament w Bydgoszczy w ekspedycji i agenturach wraz z dodatkami **„Przy Rodzinnym Stole", „Gazeta Sportowa" i „Życie"** wynosi miesięcznie **2,20 zł.** z odnoszeniem do domu przez listowego **2,59 zł.** w agenturach prowincjonalnych **miesięcznie 2,20 zł. z odnoszeniem do domu przez roznosicieli 2,50 zł.** — kwartalnie **6,60 zł. na pocztach przez listowego w dom 7,76 zł.** W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków lub t.p. wydawnictwo **nie odpowiada za dostarczenie pisma,** prenumeratorzy **nie mają prawa** do odszkodowania. Rękopisów nie zamówionych Redakcja nie zwraca.

Ogłoszenia 25 groszy wiersz milim. na stronie 6 łam. Reklamy na stronie 4 łam. szerokości 67 milim.: za tekstem milim 60 groszy. w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1 **złoty,** na dalszych stronach 85 groszy. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 **groszy,** każde dalsze 15 **groszy,** dla poszukujących pracy 20 % zniżki. Przy częstem powtarzaniu udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. Ogłoszenia na ten sam dzień przyjmuje się tylko do godziny 9-tej przed południem.

Skrzynka pocztowa nr. 54. Konto czekowe: **P. K. O. Poznan nr.** [illegible]